

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra ekonomie

Porovnání úpravy a praxe českého účetnictví
s mezinárodními standardy a direktivami
Vykazování leasingových transakcí
Bakalářská práce

Autor: Jana Zdobnická

Studijní obor: Finanční management

Vedoucí práce: Ing. Libuše Svobodová, Ph.D.

Hradec Králové

březen 2017

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně. Použitou literaturu uvádím v příloženém seznamu literatury.

V Hradci Králové dne 28. března 2017

Jana Zdobnická

Poděkování:

Děkuji Ing. Libuši Svobodové, Ph.D., vedoucí mé bakalářské práce, za odborné vedení, trpělivost a poskytnuté praktické rady.

Anotace

Bakalářská práce Porovnání úpravy a praxe českého účetnictví s mezinárodními standardy a direktivami je zaměřena na oblast vykazování leasingových transakcí. Zabývá se procesem mezinárodní harmonizace finančního účetnictví a výkaznictví, a komparací rozdílů ve finančním reportování leasingů v souladu s českou účetní legislativou a na bázi mezinárodních standardů. Práce zobrazuje historický vývoj mezinárodní účetní harmonizace, její hlavní linie a instituce odpovědné za tvorbu jednotných zásad, direktiv a standardů. Je zachycen proces tvorby mezinárodních standardů IAS/IFRS a U.S. GAAP a jejich postupující konvergence. Na praktických příkladech je prezentováno porovnání aplikace mezinárodního standardu IAS 17 – Leasingy s relevantními postupy české účetní praxe a národního práva pro nájemní transakce. Prostor je věnován také uvolnění novel standardů pro leasingy, IFRS 16 a ASC 842, a jejich dopadům do finančních výkazů a na finanční ukazatele. Smyslem a cílem této práce je poskytnout ucelený pohled na podstatu a směr celosvětové harmonizace finančního výkaznictví, zachytit graduální vývoj standardů pro leasingy od historie až po nejnovější úpravy, a porovnat rozdíly v aktuálně platném pojetí finančního výkaznictví leasingů na základě odlišných reportovacích systémů, se kterými se účetní jednotky mohou ve své praxi setkat.

Annotation

Title: Comparison of Czech accounting legislation and practices with international standards and regulations

This Bachelor thesis is focused on financial reporting of leases. This study deals with a development process of the international harmonization of financial accounting and statements, and with comparison of differences in leases reporting, in accordance with Czech accounting legislation and based on international standards. The work captures historical development and the main lines of international accounting reconciliation, and lists creative bodies which are responsible for the process uniform accounting principles, regulations and standards setting. There is displayed the real formation process of the international standards IAS/IFRS and U.S. GAAP, and current convergence efforts. A comparison between the use of international standard IAS 17 and procedures under Czech accounting practice and legislation in financial accounting of leases is presented on practical examples. The certain area is devoted to the new releases of the leasing standards, IFRS 16 and ASC 842, and to its potential impacts on financial statements and financial analysis indicators. The point of this work is to provide a comprehensive view of the financial reporting global reconciliation fundament and its further direction, capture of the leasing standards area from historical development to the most recent adjustments, and to compare the differences between the reporting processing of leases in accordance with various reporting systems which companies could met in their practice.

Obsah

Úvod	1
1. Mezinárodní harmonizace	2
1.1 U.S. GAAP – Obecně uznávané účetní zásady USA	3
1.1.1 Počátky vzniku U.S. GAAP	3
1.1.2 Organizační struktura a proces vývoje U.S. GAAP	5
1.1.3 Zásady U.S. GAAP a jejich dodržování	6
1.2 Harmonizace v rámci Evropské unie	9
1.3 Mezinárodní účetní standardy (IAS) a Mezinárodní standardy finančního výkaznictví (IFRS)	11
1.3.1 IAS/IFRS – vznik, vývoj a organizační struktura	11
1.3.2 Proces vytváření standardů	14
1.3.3 Používání standardů IAS/IFRS	16
1.3.4 Používání IAS/IFRS v rámci ČR	17
2. Úprava vykazování leasingových transakcí	19
2.1 Vykazování leasingů podle mezinárodních standardů	19
2.1.1 Leasingy podle U.S. GAAP	19
2.1.2 Leasingy dle IAS 17	22
2.2 Účetnictví a výkaznictví leasingů podle legislativy ČR	36
2.3 Komparace úpravy ČÚL, IFRS a U.S. GAAP pro leasingy	40
3. Konvergenční procesy IFRS a U.S. GAAP	44
3.1 Dosavadní vývoj sbližování IFRS a U.S. GAAP	44
4. Konvergenční projekt „Leasingy“	46
4.1 Nová verze standardu IFRS 16 – Leasingy	46
4.2 Novela U.S. GAAP ASC 842 pro leasingy	50
5. Shrnutí výsledků	51
Závěr	53
Seznam obrázků:	54
Seznam tabulek:	54
Literatura:	55
Příloha:	58

Seznam použitých zkratk:

AIA	American Institute of Accountants, známý též jako AICA
AICA	American Institute of Certified Accountants, a od r. 1957 jako AICPA
AICPA	American Institute of Certified Public Accountants Americký svaz účetních (Institut)
APB	Accounting Principles Board Rada pro účetní zásady
ASAF	Accounting Standard Advisory Forum Poradní fórum pro IFRS
ARB	Accounting Research Bulletins Bulletiny – výzkumné účetní zprávy
CAP	Committee on Accounting Procedure Výbor pro účetní postupy
ČÚL	Česká účetní legislativa
ČÚS	Český účetní standard
EFRAG	European Financial Reporting Advisory Group Evropská poradní skupina pro účetní výkaznictví
EITF	Emerging Issues Task Force Orgán pro naléhavé projekty
EU	European Union Evropská unie
FAF	Financial Accounting Foundation Nadace finančního účetnictví
FASAC	Financial Accounting Standards Advisory Council Poradní orgán pro standardy finančního účetnictví
FASB	Financial Accounting Standards Board Rada pro standardy finančního účetnictví (americká)
GASAC	Governmental Accounting Standards Advisory Council Poradní komise pro standardy účetnictví vlády (USA)
GASB	Governmental Accounting Standards Board Rada pro standardy účetnictví vlády (USA)
IAS	International Accounting Standards Mezinárodní účetní standardy
IASB	International Accounting Standards Board Rada pro Mezinárodní účetní standardy

IASC	International Accounting Standards Committee Výbor pro tvorbu Mezinárodních účetních standardů
IASCF	International Accounting Standard Committee Foundation Nadace Výboru pro tvorbu Mezinárodních účetních standardů
ICCAP	International Coordination Committee for the Accountancy Profession později
IFAC	International Federation of Accountants Mezinárodní federace účetních
IFRIC	International Financial Reporting Interpretations Committee Výbor pro interpretace IFRS
IFRS	International Financial Reporting Standards Mezinárodní standardy účetního výkaznictví
IFRS(F)	IFRS Foundation Nadace pro IFRS
IOSCO	International Organisation of Securities Commissions Mezinárodní organizace komisí pro cenné papíry
MOU	Memorandum of Understanding Memorandum o porozumění (konvergenční dokument IASB/FASB)
SAC	Standing Advisory Committee nebo také Standards Advisory Council Poradní sbor pro IFRS
SEC	U.S. Securities and Exchange Commission Komise pro cenné papíry (USA)
SIC	Standing Interpretations Committee, později IFRS Interpretations Committee Stálý interpretační výbor, později IFRS interpretační výbor
U.S. GAAP	United States Generally Accepted Accounting Principles Obecně uznávané účetní zásady USA

Úvod

Globalizace a hospodářská integrace jsou nezadržitelné, neustále se vyvíjející, procesy. Účelnost a prospěšnost užšího propojení ekonomik zemí světa spojené s pohybem investic a kapitálu, a s obchodováním na mezinárodních trzích, patří k minimu tezí, na kterých se ekonomové dokáží shodnout. Při vzájemné interakci subjektů vstupujících na globální trhy, vyvstává potřeba zajištění spolehlivé vypovídací hodnoty a srovnatelnosti jejich účetních výstupů, a to zejména u podniků kótovaných na burzách. Kvalifikovaná ekonomická rozhodnutí lze realizovat výlučně na základě relevantních, srozumitelných a porovnatelných účetních informací, které jsou zásadní nejen pro investiční strategie subjektů operujících na světových akciových trzích, ale i mimo tento rámec. Tato bakalářská práce je orientována na porovnání úpravy a praxe českého účetnictví a výkaznictví s mezinárodně platnými standardy a direktivami v oblasti leasingových transakcí.

V první části práce jsou popsány historické souvislosti a dosavadní vývoj mezinárodní harmonizace finančního účetnictví a výkaznictví. Jsou představeny její hlavní směry, orgány a instituce zapojené do tohoto procesu. Pozornost je věnována zejména Mezinárodním standardům finančního výkaznictví IFRS, jejich fundamentu, mechanismu tvorby, a také jejich ambici stát se standardy globálními. Práce se zaměřuje na výkaznictví leasingů, a proto se také pokouší komplexně zobrazit sled událostí, které zachycující vývoj v této oblasti. Praktické příklady pomáhají přiblížit výkaznictví leasingových nájmu na bázi aktuálně platných mezinárodních standardů a dle současné české účetní praxe a legislativy. Závěr práce je věnován konvergenčnímu procesu v harmonizaci finančního výkaznictví a uvolnění novel mezinárodních standardů pro leasingy. Jsou charakterizovány důležité odlišnosti nových standardů a stávající úpravy, a také jejich dopady na vybrané finanční ukazatele.

Smyslem této práce je poskytnout rámcový přehled o vzniku, koncepcích a významu procesu harmonizace účetního výkaznictví se zaměřením na oblast leasingových transakcí, analyzovat důsledky rozdílného pojetí účetního vykazování leasingů podle platných účetních pravidel České republiky a standardů IAS/IFRS a U.S. GAAP, a také vyhodnotit možné dopady uvolněných novel standardů IASB a FASB pro leasingy, které nabydou své platnosti v následujících letech. Záměrem prolínání teoretického a praktického zpracování je usnadnit pochopení často strohé dikce pravidel a zákonů, mimo jiné i pro lepší potenciální využití tohoto textu v praxi.

1. Mezinárodní harmonizace

Mezinárodní harmonizací účetnictví a výkaznictví lze nazvat proces odstraňování rozdílů vzniklých z odlišností ve zpracování účetních transakcí podle národních koncepcí a legislativ, s hlavním cílem zajistit externímu uživateli možnost porovnávat data obsažená v povinně zveřejňovaných dokumentech účetní závěrky podnikatelských subjektů a institucí. Toto sblížování finančního účetnictví a výkaznictví můžeme napříč celým světem sledovat v určitých proudech (liniích), které jsou vymezené především teritoriálně-historickým a ekonomicko-politickým vývojem. Stěžejní postavení mezi nimi zauímají:

- Obecně uznávané účetní zásady USA neboli U.S. GAAP (United States Generally Accepted Accounting Principles) a
- Mezinárodní standardy účetního výkaznictví neboli IFRS (International Financial Reporting Standards), dříve vydávané jako Mezinárodní účetní standardy IAS (International Accounting Standards).

Někteří autoři odborné literatury na téma mezinárodní harmonizace účetního výkaznictví, např. Dvořáková (2014), považují účetní směrnice Evropské unie za třetí hlavní linii mezinárodní harmonizace. Obdobně bychom asi mohli uvažovat například i o standardech čínských, nebo očima Kovanicové (2004) o harmonizaci v rámci hospodářsko-politického seskupení jižní Ameriky (North American Free Trade Agreement) či Asie (Asia Pacific Economic Cooperation Forum). Události posledních let a tendence ve vývoji mezinárodní harmonizace však přesvědčivě dokazují, že jsou to právě pouze IFRS a U.S. GAAP, kterým se ostatní legislativní rámce přizpůsobují, a stávají se tak přechodnou etapou, mezistupněm či podpůrným mechanismem, na cestě k těmto opravdu silným reportovacím systémům.

Aby byl proces jakékoliv harmonizace účetního výkaznictví smysluplný, musí být vymezeny základní principy, pravidla a předpoklady zachycování účetních informací (konceptní rámec), a také co nejpřesněji definována struktura a obsah jednotlivých položek výkazů účetní závěrky. Úspěch harmonizace je podle Kovanicové (2004) primárně podmíněn celkovou vyspělostí, vymahatelností a harmonizací práva (zejména práva obchodního), vyspělostí finančního (zejména kapitálového) trhu, vysokou úrovní (zejména finančního) řízení a správy podniků aj. Bez těchto předpokladů by aplikace standardů byla jen formálním aktem, množinou náročně zjišťovaných údajů bez jejich pravého obsahu.

1.1 U.S. GAAP – Obecně uznávané účetní zásady USA

1.1.1 Počátky vzniku U.S. GAAP

První snahy o koncepci jednotného systému účetnictví a výkaznictví souvisejí s krachem na burze v New Yorku v roce 1929. Tato událost odstartovala tragédie na úrovni osobní (v podobě sebevražd), národní (nezaměstnanost, ekonomická deprese) a celosvětové (Velká hospodářská krize následovaná druhou světovou válkou). S cílem prevence možné recidivy kolapsu a katastrofy takových rozměrů, a jako nástroj ochrany investorů a věřitelů, se Newyorská burza a Americký svaz účetních (American Institute of Certified Accountants – AIA, dále jen „Institut“) dohodli na vytvoření jednotného systému účetnictví. Do roku 1933 bylo přijato prvních pět obecných účetních zásad, což lze považovat za prapočátek vzniku obecně uznávaných účetních postupů známých jako U.S. GAAP.

Ve Spojených státech, v absenci právní úpravy pro obchodní společnosti, znamenal termín GAAP nejprve praktiky velkých a respektovaných společností, tak jak byly doporučovány podle učebnic a přijímané auditory. Od roku 1930 začaly být GAAP v USA kodifikované a díky tomu dnes existuje jejich psaná (schválená) forma - U.S. GAAP zahrnující účetní standardy (Alexander a Nobes, 2007).

V roce 1934 schválil Kongres Spojených států amerických dva hlavní zákony o cenných papírech a ustavil vládní úřad pro ochranu investorů a regulaci kapitálových trhů, tj. Komisi pro cenné papíry (Securities and Exchange Commission – SEC). Komise SEC začala striktně vyžadovat, aby všechny veřejně obchodované společnosti vykazovaly a poskytovaly informace v souladu s obecně uznávanými principy. Tento požadavek byl klíčovým momentem pro obnovení veřejné důvěry k akciové burze, jejíž efektivní fungování bylo vážně narušené.

„Posláním SEC je ochrana investorů; udržovat spravedlivé, řádné a efektivní trhy; a usnadňovat tvorbu kapitálu. SEC se snaží podporovat tržní prostředí hodné důvěry veřejnosti.“ (U.S. Securities and Exchange Commission, ©2016)

V roce 1939 Institut založil Výbor pro účetní postupy CAP (Committee on Accounting Procedure). Úkolem tohoto orgánu bylo zpracovat výzkumné účetní zprávy tzv. Bulletinů, týkající se problémových oblastí účetnictví vyžadujících korekci ve formě závazných pravidel. CAP vydala v průběhu dvaceti let své činnosti celkem 51 Bulletinů (Accounting Research Bulletins – ARB). Již tehdy, v roce 1949, se objevuje popis problémové oblasti

uzavírání nájmu formou dlouhodobého leasingu, a to v Bulletinu číslo 38 „Disclosure of Long-Term Leases in Financial Statements of Lessees“ čili Zveřejnění dlouhodobých leasingových nájmu ve finančních výkazech nájemce.

Vůči Výboru pro účetní postupy vzrostla v padesátých letech kritika, zejména kvůli jeho kontraproduktivní benevolenci v povolování alternativních účetních postupů. Z řad kritiků se formovala Rada pro účetní zásady (Accounting Principles Board – APB), která byla pověřena sestavením koncepčního rámce a vydáváním prohlášení k účetním zásadám. Těchto tak zvaných „APB Opinions“ vydala za čtrnáct let svého působení (r. 1959 – r. 1973) celkem 31. Je zajímavé, že také APB se během svojí činnosti potýkala s tématem leasingů.

Nobes (2008, s. 214) ve své knize Comparative international accounting píše o silném politickém lobby, které v r. 1971 zcela zastavilo úvahy APB o provedení změn v účtování nevypověditelných nájmu. Leasing jako odvětví ekonomiky značně profitovalo ze souvislosti, že nájemce se při sjednání dlouhodobého nevypověditelného nájmu nákladných aktiv (jako jsou letadla nebo čerpací stanice) může vyhnout zobrazování tohoto majetku a souvisejícího závazku v rozvaze. Zveřejnění majetku a závazků z leasingu v rozvaze (nazýváno také „kapitalizace“ leasingu), by totiž nepříznivě ovlivnilo údaje nájemců o výnosech z investic a další významné poměrové ukazatele z hlediska potenciálních investorů, a tím by leasingové smlouvy nebyly již tak atraktivní. V rámci boje s APB, uspořádali zástupci leasingových společností, dopisní kampaň adresovanou klíčovými členům Kongresu, s cílem zvýšit jejich hněv vůči APB. V dopise, který byl zaslán se stejným datem a v identickém formátu více než padesáti jednotlivci ze všech částí země, bylo konstatováno, že APB svými kroky vytváří hrozbu:

- Zvýšení nákladů na elektrickou energii pro veřejnost odhadem o 550 miliónů \$ ročně
- Zvýšení nákladů veřejné dopravy a průmyslových přeprav
- Redukce počtu vlakových souprav
- Zvýšení nákladů na leteckou dopravu
- Zkázy leteckého průmyslu
- Zvýšení nákladů na veškeré zboží a služby pro veřejnost
- Omezení možností malých a rozrůstajících se společností získat moderní stroje a zařízení s nižšími náklady
- Negativního postížení současně nepříznivé mezinárodní obchodní bilance.

Tento dopis způsobil, že každý člen Kongresu APB nenáviděl. Ve věci leasingů uskutečnila APB pouze veřejné slyšení, ale žádný návrh standardu již nikdy nenapsala. Leasingy byly důkazem vítězství politiky a APB byla donucena projednávání problematiky leasingů a jejich kapitalizace v rozvaze nájemce definitivně ukončit. V té souvislosti se také znovu objevily spekulace a tlaky na úplnou nezávislost orgánu pro vydávání jednotných standardů a zrychlení procesu sjednocování dosud neunifikovaných oblastí výkaznictví. Přelom nastal v roce 1973, kdy byla APB nahrazena Radou pro standardy finančního účetnictví, FASB (Financial Accounting Standards Board).

1.1.2 Organizační struktura a proces vývoje U.S. GAAP

Rada FASB se stala první organizací na světě, která se vývojem a vydáváním standardů zabývala (a zabývá) profesionálně, na plný úvazek. Je součástí nezávislé organizační struktury a hlavní institucí zodpovědnou za standardy ve finančním účetnictví a výkaznictví pro soukromé firmy, U.S. GAAP. Ve Spojených státech jsou vytvářené i standardy pro subjekty veřejné správy, které jsou v kompetenci Rady pro standardy účetnictví vlády (Governmental Accounting Standards Board – GASB).

Kompletní organizační struktura pro vydávání amerických GAAP zahrnuje:

- Radu FASB a její technický podvýbor EITF (Emerging Issues Task Force) neboli Orgán pro naléhavé (akutní) projekty;
- Radu GASB a Poradní komisi pro standardy účetnictví vlády (Governmental Accounting Standards Advisory Council – GASAC);
- Nadaci finančního účetnictví (Financial Accounting Foundation – FAF/Foundation), která nezasahuje do tvorby GAAP, ale volí členy FASB, zajišťuje financování a vzdělávání a vykonává celkový dohled včetně implementace standardů;
- Poradní orgán pro standardy finančního účetnictví (Financial Accounting Standards Advisory Council – FASAC), diskuzní platforma pro hlavní projekty FASB.

Proces tvorby amerických GAAP využívá všechny dostupné prostředky k tomu, aby byl zajištěn prostor pro vyjádření a uvážení zájmů všech zainteresovaných účastníků/uživatelů.

„Celý proces přijímání je koncipován na základě systematického přístupu. Je nutné vytvořit takové prostředí, aby všichni zúčastnění měli pocit, že měli alespoň teoretickou možnost standard ovlivnit. Ačkoli nemusí souhlasit s jeho zněním, mohou věřit, že se k jejich potřebám alespoň přihlédlo“ (Müllerová, 2002, s.8).

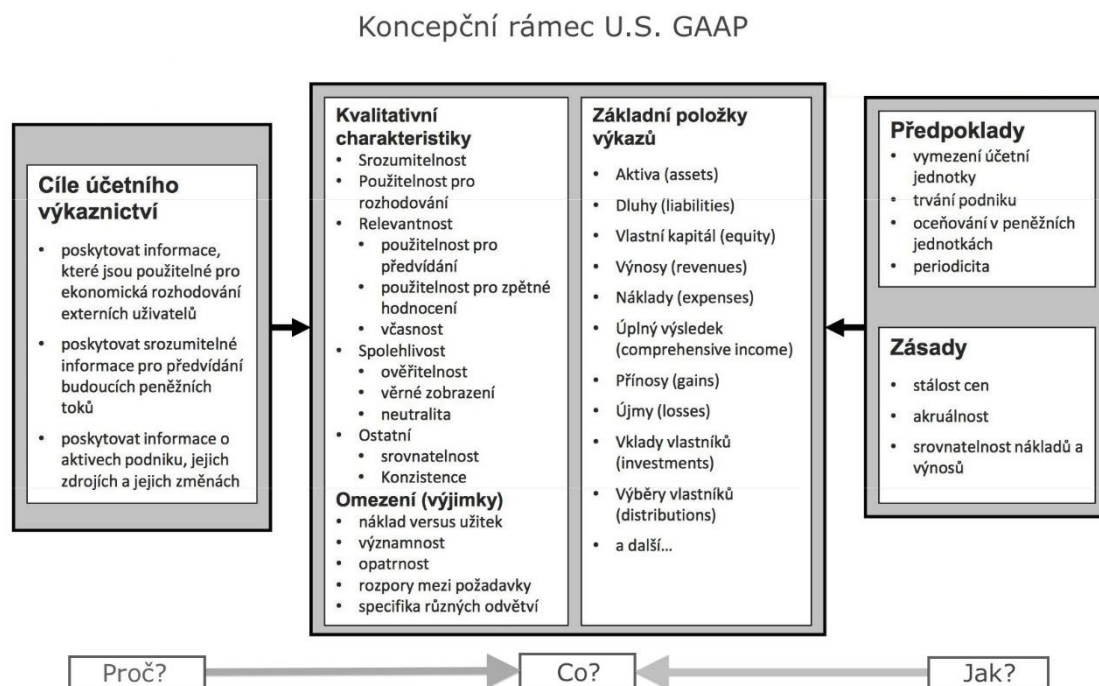
Tak zvaný „Due Process“, proces vývoje standardu, probíhá v následujících krocích:

- Krok 1 = identifikace účetního problému a zavedení tématu do agendy FASB
- Krok 2 = provedení výzkumu a vydání „Diskuzního prohlášení“ (Discussion Memorandum), které obsahuje prvotní navrhované řešení problému
- Krok 3 = veřejné slyšení a rozprava, identifikace alternativních řešení
- Krok 4 = zhodnocení odezvy veřejnosti a navržených alternativ (dle preferencí) a vydání „Návrhu k publikování“ (Exposure Draft)
- Krok 5 = široká diskuze, analýza, výběr výsledného řešení a vydání standardu
- Krok 6 = implementace a vzdělávání

Přestože během procesu přijímání GAAP má každý uživatel možnost hájit své zájmy, členové FASB mají „poslední slovo“ v celém rozhodovacím procesu. Významnou roli při tom hraje Komise pro cenné papíry (SEC), se kterou v rozhodovacím procesu FASB úzce spolupracuje, konstatuje Müllerová (2002).

1.1.3 Zásady U.S. GAAP a jejich dodržování

Americké standardy vycházejí z platného koncepčního rámce (Statement of Financial Accounting Concepts – SFAC) viz obrázek č.1. Jeho úkolem je vymezit předpoklady, náplň a smysl finančního výkaznictví a zajistit konzistenci všech vydaných standardů.

Obrázek 1: Konceptní rámec U.S. GAAP

Zdroj: Vysoká škola ekonomická v Praze, prezentace L. Mejzlíka

„Koncepční rámec umožňuje najít řešení a postupovat správně i v případech absence odpovídajícího řešení ve standardu nebo v případě, kdy by uplatnění standardu v konkrétním případě nesplnilo svůj účel.“

(Mejzlík, 2010)

Existenci koncepčního rámce deklaruje Mejzlík jako klíčovou podmínku kvality účetního systému a konstatuje, že různé koncepční rámce vedou k různým účetním systémům. Nemají-li systémy explicitní koncepční rámec, dochází k nekonzistenci a k nedorozuměním.

Pravidla US GAAP se opírají o všeobecně uznávané zásady **historické hodnoty** (případy se primárně účtují na základě historických pořizovacích cen), **uznávání tržeb** (tržby musí být realizované a zasloužené, aby mohly být zaznamenány), **přiřazení nákladů** (náklady jsou uznatelné pouze v období, kdy byl uznán výnos a musí s daným výnosem souviset) a **úplného sdělení** (finanční výkazy musí obsahovat informace dostatečné pro posudek a rozhodnutí uživatele).

Pro všechny poskytované finanční informace platí zásada tzv. **omezení**, která obsahuje následující elementy: „Podstatnost“ – neboli nutnost uvést všechny takové informace, které jsou z hlediska rozhodování uživatele výkazů podstatné (významné); „Cena versus užitečnost“ – cena informace musí odpovídat její užitečnosti; „Odvětvová specifikata“ – určitá odvětví mohou používat speciální účetní praktiky; „Opatrnost“ – odhad by měl být takovou variantou, která je nejpravděpodobnější.

U.S. GAAP představují soubor standardů, bulletinů, interpretací, technických zpráv, prováděcích předpisů, pravidel účetní praxe, prohlášení a směrnic, ale nemají určené žádné direktivní účetní postupy. Zásadní je tedy profesní úsudek odpovědného účetního, jehož povinností je 'pouze' zvolit takový postup, který co nejvěrněji zobrazí ekonomickou skutečnost. Pravidla, která upravují účetní výstupy je však nutno dodržet.

„Pokud chce firma emitovat své cenné papíry na otevřeném trhu v USA, musí své účetní výstupy vykázat podle pravidel U.S. GAAP, nebo je musí doplnit srovnávací tabulkou, která vysvětluje rozdíly mezi tím, jak jsou prezentovány, a jak by vypadaly, pokud by byly připravené podle U.S. GAAP“ (Mládek, 1998).

Jak konstatuje Mládek (1998), finanční výkazy v U.S. GAAP jsou tam, kde se soustřeďuje veškerá pozornost a účetnictví existuje hlavně proto, aby umožnilo jejich vytvoření. Z toho důvodu jsou všechna pravidla U.S. GAAP zaměřená tak, aby byly výkazy co nejpřesnější. Oproti tomu ve většině zemí EU i světa se pozornost upíná na výkazy daňové

a rozdíly mezi daňovými a finančními (pro veřejnost určenými) výkazy jsou často minimální. V USA existují tři způsoby pojetí účetnictví: finanční, daňové a manažerské, přitom U.S. GAAP určují pravidla pouze pro finanční účetnictví.

„Ve svém ekonomickém myšlení dospěla Amerika (a Spojené království) k závěru, že přímé investování je v konečném měřítku efektivnější než nepřímé, zatímco kontinentální Evropa dospěla k závěru opačnému. To znamená, že pokud americká firma potřebuje kapitál pro svůj růst, získá ho obvykle přímo od veřejnosti a pokud kapitál na růst potřebuje evropská firma, získá ho zprostředkovaně, přes banku nebo stát.“ (Mládek, 1998, s.8).

Tato zásadní odlišnost ve způsobu získávání kapitálu je hlavním důvodem, proč jsou U.S. GAAP ve Spojených státech jako elementární nástroj pro poskytování informací finančnímu trhu tolik důležité, stejně jako důraz na jejich dodržování.

Přímou zodpovědnost za dodržování pravidel U.S. GAAP nesou podle zákona (Sarbanes-Oxley Act of 2002) generální a finanční ředitelé firem neboli ty osoby, které veřejně prezentované finanční výkazy sestavují. Prokázané porušení U.S. GAAP s úmyslem podat zkreslenou informaci pro ně může znamenat trest odnětí svobody až na 20 let, peněžité pokuty do 2,5 milionu dolarů, nebo kombinaci obojího. Méně závažná provinění neřeší soudy, ale spadají do působnosti SEC, která má rovněž silné pravomoci. Může ukládat závažné sankce, vyloučit firmy z obchodování na burze nebo zakázat osobám podnikatelskou činnost. Tento tvrdý štít nad dodržováním U.S. GAAP je pilířem ochrany investorů a účinného fungování americké burzy.

1.2 Harmonizace v rámci Evropské unie

Nutnost přijetí regulativních změn v evropském finančním účetnictví a výkaznictví se objevila spolu se založením Evropského hospodářského společenství a vytvářením společného evropského trhu. Evropský parlament a Rada začaly schvalovat závazné právní normy, směrnice neboli direktivy, které členské země postupně promítaly do svých národních legislativ.

„Existuje zásadní rozdíl mezi nařízením EU a směrnicí EU. Nařízení EU mají právní moc bez požadavku na implementaci do národní legislativy. Zatímco implementace směrnice EU znamená, že je členským státům uloženo, aby směrnici implementovaly do svého národního práva, tedy aby naplnily předem daný rámec vlastními legislativními akty. Běžný postup je proto takový, že členský stát musí vydat nebo novelizovat příslušný zákon nebo vyhlášku, v jejichž preambuli nebo názvu se pak objeví odkaz na evropskou směrnici“ Žárová (2006).

Vydávání evropských směrnic mělo tedy pomoci sjednotit diverzifikovaná sestavování účetních závěrek dle zaběhlých koncepcí a praxí jednotlivých členských států, a tím ochránit investory a podpořit funkci a konkurenceschopnost společného kapitálového trhu.

Základem legislativy pro účetnictví a výkaznictví EU se staly konkrétně tyto tři direktivy:

- Čtvrtá směrnice Rady č. 78/660/EHS o ročních účetních závěrkách některých forem společností (tzv. 4. direktiva), ze dne 25.7.1978,
- Sedmá směrnice Rady č. 83/349/EHS o konsolidovaných účetních závěrkách (tzv. 7. direktiva), ze dne 13.6.1983,
- Osmá směrnice Rady č. 84/253/EHS o schvalování osob pověřených prováděním povinného auditu účetních dokumentů (tzv. 8. direktiva), ze dne 10.4.1984.

Čtvrtá direktiva řešila především srovnatelnost účetních závěrek vybraných forem společností (pro ČR: a. s., s. r. o., v. o. s., k. s., družstvo). Cílem bylo sblížit účetní systémy členských zemí Evropské unie a zajistit vzájemnou srovnatelnost alespoň v základních bodech. Směrnice upravovala náležitosti a strukturu účetní závěrky, obsah jednotlivých položek povinných výkazů, způsoby oceňování majetku a závazků, obsah výroční zprávy, zásady zveřejňování závěrky, vyplývající odpovědnosti a povinnosti auditu. Sedmá direktiva se týkala účetních výkazů ekonomických seskupení účetních jednotek. Specifikovala podmínky a pravidla pro sestavení, audit a zveřejnění výkazů jak dílčích jednotek, tak konsolidačních celků. Cílem osmé direktivy bylo sjednocení požadavků na audit a auditory s výkonem činnosti v rámci celé Evropské unie.

Přestože EU přijala soubor směrnic, národní účetní a reportovací systémy jednotlivých států byly stále velmi diverzifikované, především kvůli značné volnosti zakotvené v direktivách (přípustná variantní řešení, nepokryté problémové oblasti, neexistující koncepční rámec apod.). Účetní závěrky sestavené v souladu se směrnicemi EU a z nich vyplývající informace nebyly považované za dostatečně spolehlivé ani pro registraci na evropských burzách cenných papírů. Konkrétním důsledkem odmítnutí takto sestavených účetních závěrek evropskými i mimoevropskými burzami byla nutnost použít jiná, dostatečně spolehlivá pravidla, která by transparentní a srovnatelné informace zaručovala. Společnosti byly nuceny kromě povinného dodržování směrnic EU používat další sadu pravidel například IAS nebo U.S. GAAP. Souběžné sledování účetních informací dle různých pravidel se mnohdy stávalo velmi nákladné (Žárová,2006).

Protože bylo třeba učinit ve strategii regulace evropského účetnictví a výkaznictví zásadní změny, přijala Komise EU v r. 1995 tzv. novou strategii harmonizace účetnictví, v jejímž rámci umožnila velkým společnostem sestavovat své konsolidované účetní závěrky na bázi Mezinárodních účetních standardů IAS. Individuální závěrky se, ale i nadále, sestavovaly podle národních legislativ (podléhajících směrnicím EU). Nastala tedy potřeba co nejrychleji odstranit konfliktní ustanovení směrnic a IAS. Tento zmatek vyvolal nutnost revize harmonizační strategie a dalších změn. Stěžejní zlom nastal v roce 2002, kdy Evropská komise uznala, že EU pomocí směrnic nedokáže dostatečně účinně zajistit sjednocování národních účetních systémů, a že postup vytváření vlastních legislativních norem je neefektivní, když takový soubor již existuje, a v rámci autoritativní profesní struktury se průběžně zdokonaluje. EU se tedy rozhodla přijmout a implementovat Mezinárodní standardy finančního výkaznictví IAS/IFRS. Platné směrnice byly novelizovány, nahrazeny či zrušeny (včetně výše uvedených 4. a 7. směrnice) tak, aby nebyly se standardy IAS/IFRS v rozporu.

Každý jednotlivý standard IAS/IFRS musí být dle nařízení EU pro použití v Evropě přeložen, připomínkován v rámci EFRAG a schválen Evropským parlamentem a Radou EU. Společnosti registrované na veřejně obchodovaných evropských burzách povinně sestavují své závěrky dle standardů IAS/IFRS přijatých právem EU.

1.3 Mezinárodní účetní standardy (IAS) a Mezinárodní standardy finančního výkaznictví (IFRS)

1.3.1 IAS/IFRS – vznik, vývoj a organizační struktura

V r. 1973, na společném jednání Austrálie, Kanady, Německa, Francie, Nizozemí, USA, Velké Británie, Irsko, Japonska a Mexika, dostaly více než desetileté apely zástupců profesních účetních institucí po mezinárodním sjednocení účetních pravidel konečně reálnou podobu. Za účelem práce na vytváření mezinárodních účetních standardů byl ustaven Výbor pro tvorbu mezinárodních účetních standardů (International Accounting Standards Committee, dále jen jako IASC).

Z knihy K. Camffermana a S. A. Zeffa (2007, str. 43) o historii Výboru pro tvorbu mezinárodních účetních standardů, ale vyplývá, že za pravou kolébku IASC by měl považován desátý Světový kongres účetních, který se konal v Sydney, v září roku 1972. LeRoy „Lee“ Layton, prezident Amerického svazu účetních kongresu napsal:

„There was one consistent thought, expressed in almost every study group – that there should be established, without delay, some body of experts (a study group, a working party, or an international committee) that would tackle, on a continuing basis, the very difficult task of establishing international standards of accounting and auditing, or at the very least, bringing our varied national standard into much closer agreement.“

"Existuje jedna stálá myšlenka, která je vyřčena v téměř každém diskuzním fóru – a sice, že by měl být neprodleně založen určitý subjekt složený z odborníků (projektová skupina, pracovní skupina, anebo mezinárodní výbor), který by se pustil do průběžného řešení velice obtížného úkolu vydávání mezinárodních standardů pro účetnictví a audit, anebo přinejmenším, aby naše různorodé národní standardy dovedl k mnohem bližší shodě.“

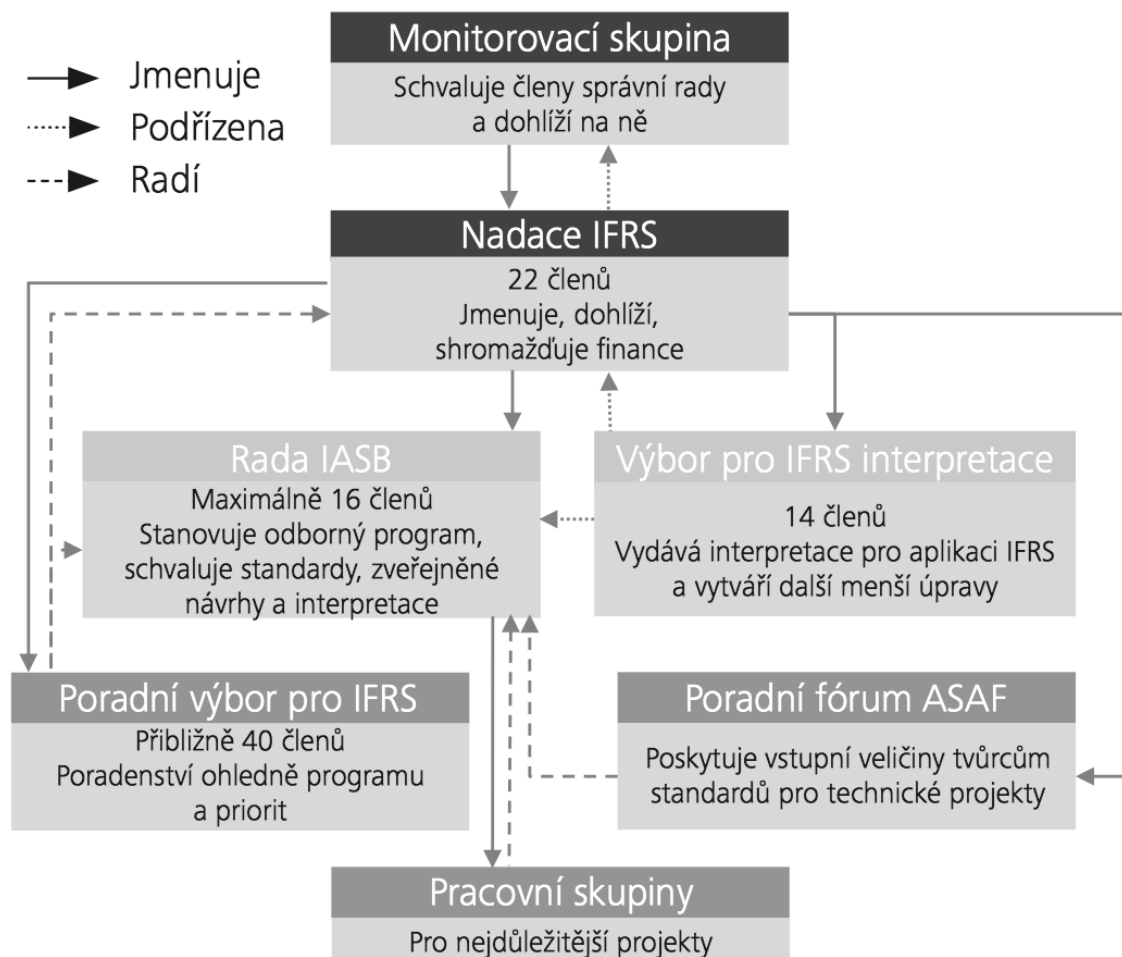
Desátý Světový kongres účetních stál ve skutečnosti u zrodu ne jednoho, ale hned dvou mezinárodních výborů (seskupení). Tím druhým byl ICCAP (International Co-ordination Committee for the Accountancy Profession) předchůdce IFAC (International Federation of Accountants) neboli Mezinárodní federace účetních (Camfferman a Zeff, 2007). IASC, jako nezávislá soukromá profesní organizace, pracovala na vydávání Mezinárodních účetních standardů IAS v rozmezí let 1973 až 2001, kdy vydala celkem 41 platných standardů. Od roku 1983 se jejími členy staly všechny profesní organizace sdružené v Mezinárodní federaci účetních IFAC, čímž IASC posílila svou pozici a získala potřebný respekt.

V roce 1995 byl vytvořen Poradní sbor (SAC – Standing Advisory Committee). Jeho úkolem bylo zapojování odborné veřejnosti do práce IASC, vyhledávání zdrojů financování a připomínkování programu IASC. Financování bylo zabezpečeno prostřednictvím podpor poskytovaných organizacemi zastoupenými ve Výboru, dále příspěvky od IFAC, příspěvky od dalších organizací (podniků, finančních institucí, účetních firem apod.) a výtěžkem z prodeje publikací. O dva roky později formován Stálý interpretační výbor (SIC – Standing Interpretations Committee). Úkolem této skupiny lidí bylo posuzování sporných účetních témat a implementačních problémů, a vytváření interpretací pro sjednocení řešení takových případů v souladu s existujícími standardy a koncepčním rámcem (Dvořáková, 2014).

Po roce 2000 došlo k úplné reorganizaci IASC zejména kvůli potřebě eliminovat individuální zájmy, zprůhlednit financování a posílit mezinárodní autoritu orgánu pro 'globální' standardy. Práci IASC převzaly v rámci nové organizační struktury Nadace Výboru pro tvorbu Mezinárodních účetních standardů (International Accounting Standard Committee Foundation – IASCF) a Rada pro Mezinárodní účetní standardy (International Accounting Standards Board – IASB). V souvislosti s přeměnou byl zrušen také Stálý interpretační výbor (SIC) a vytvořen nový Výbor IFRIC (International Financial Reporting Interpretations Committee), který byl v konečné fázi transformace přejmenován na Výbor pro interpretace IFRS (IFRS Interpretations Committee). Transformován byl i Poradní sbor SAC, a to na Poradní sbor pro IFRS (IFRS Advisory Council).

Nadace IASCF vykonává od července 2010 svou činnost pod názvem Nadace pro IFRS (IFRS Foundation – IFRS(F)). Tato nezávislá nezisková organizace zajišťuje mimo jiné financování činnosti institucí podílejících se na vzniku mezinárodních standardů. Finanční prostředky získává od velkých účetních firem, soukromých finančních ústavů, průmyslových podniků, centrální rozvojové banky a dalších organizací. V čele Nadace pro IFRS stojí Správní rada (IFRS Foundation Trustees), která je zodpovědná za řízení a dohled nad Radou pro mezinárodní účetní standardy (IASB). Členové Správní rady nejsou zapojeni do žádných technických záležitostí, které se týkají standardů. V rámci své činnosti jmenují členy IASB, Výboru pro interpretace IFRS a Poradního sboru pro IFRS, a nastavují pracovní procesy v rámci těchto tří orgánů. Jsou odpovědní Monitorovací skupině (IFRS Foundation Monitoring Board), která je složena ze zástupců Mezinárodní organizace komisí pro cenné papíry (IOSCO), Evropské komise (EC), Japonské agentury pro finanční služby (JFSA), Komise pro cenné papíry USA (SEC), Brazílské komise pro cenné papíry (CVM) a Korejské

komise pro finanční služby (FSC). Od r. 2012 je součástí organizační struktury pro vývoj mezinárodních standardů i Poradní fórum pro IFRS (Accounting Standard Advisory Forum), které je složeno z tvůrců národních standardů a regionálních orgánů zainteresovaných na finančním výkaznictví. Kompletní schéma je vyobrazeno zde:

Obrázek 2: Složky organizační struktury pro vývoj mezinárodních standardů
Zdroj: Deloitte, IFRS do kapsy 2015.

Rada IASB jako ústřední orgán celé struktury nese plnou odpovědnost za tvorbu mezinárodních standardů více než 15 let. Nové standardy již nejsou označovány jako Mezinárodní účetní standardy (IAS), ale jako Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS – International Financial Reporting Standards). V současné době je pojem IFRS používán v obecné rovině jak pro jednotlivé standardy IAS a IFRS, tak i pro interpretace SIC a IFRIC.

1.3.2 Proces vytváření standardů

Vytváření standardů IFRS je velice sofistikovaný proces, který probíhá na úrovni složitých mezinárodních konzultací. Tento proces zahrnuje následující fáze:

1. Ustavení tématu/bodu agendy. V první fázi IASB posuzuje vhodnost a opodstatněnost přidání potenciální položky do své agendy neboli pracovního plánu. Hodnocení provádí zejména s ohledem na potřeby investorů. IASB zvažuje relevanci a spolehlivost informací, které by mohly být zavedením nového standardu poskytovány, a dále, zda je problematiku nutno upravit samostatným standardem, či možnost řešení daného tématu v rámci již existující položky agendy nebo existujícího standardu.

2. Plánování projektu. IASB rozhodne, zda bude nový standard připravovat sama, nebo společně s dalšími složkami organizační struktury. Na základě rozhodnutí může v této fázi zřídit konzultační skupinu, která bude radě IASB poskytovat doporučení při řešení projektu.

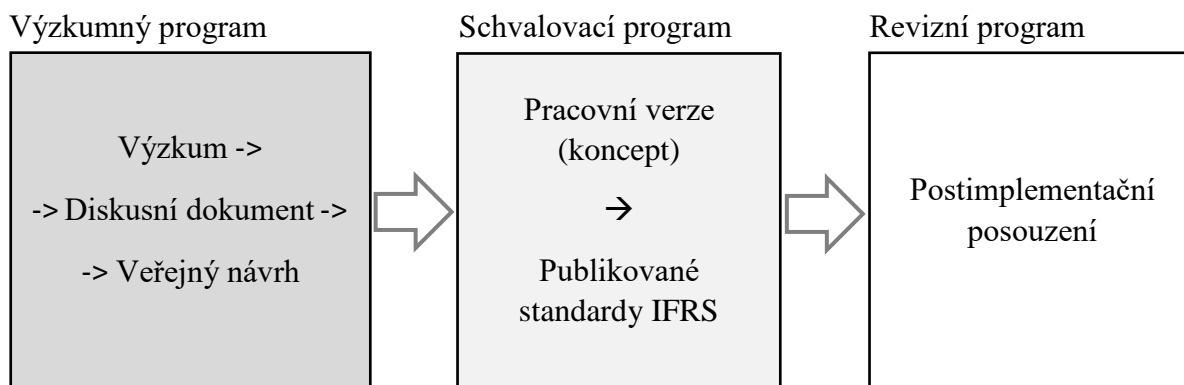
3. Tvorba a publikování Diskusního dokumentu (Discussion Paper) pro veřejné připomínkování. Tento krok není povinný, ale je obvyklý. Dokument obsahuje vyčerpávající přehled tématu/agendy, sumář platných námitek a možných přístupů k řešení problému, a předběžné úvahy jeho autorů nebo IASB.

4. Tvorba a publikování Veřejného návrhu (Exposure Draft), včetně veřejné konzultace. Jedná se o povinný krok platného procesu vývoje standardů. Bez ohledu na to, zda byl k připomínkování publikován Diskusní dokument, hlavním prostředkem IASB pro konzultaci tématu s veřejností je Veřejný návrh. Na rozdíl od Diskusního dokumentu, Veřejný návrh stanoví konkrétní návrh standardu v podobě navrhované normy (nebo změny stávajícího standardu).

5. Tvorba a publikování standardu. Vlastní tvorba standardu se uskutečňuje v průběhu jednotlivých zasedání rady IASB. Rada zváží připomínky, které obdržela ke zveřejněnému návrhu a po vyřešení všech otázek rozhodne, zda revidovaný materiál znovu zveřejní k dalšímu připomínkování. Pokud se tak rozhodne, identifikuje podstatné problémy, které vyšly najevo během projednávání, a celý proces se opakuje. Je-li dosaženo závěrů ve všech otázkách, rada IASB posoudí, zda všechny názory byly dostatečně vyjádřené, publikované, adekvátně projednané a vyhodnocené. Následně dá pokyn pověřenému technickému týmu k vypracování IFRS. Než proběhne oficiální vydání nového standardu, musí být standard k tomuto účelu odhlasován členy IASB.

6. Proces po zveřejnění IFRS. Po vydání standardu, IASB pořádá pravidelná setkání se zainteresovanými stranami /včetně dalších orgánů činných v procesu tvorby standardů/ a pomáhá porozumět problémům, které souvisí s implementací. Vzdělávací činnost pro zajištění souladu při uplatňování standardů je také podporována Nadací pro IFRS.

Jednotlivé programy a fáze vývoje IFRS názorně zachycuje následující obrázek:

Obrázek 3: Schéma procesu vývoje Mezinárodních standardů finančního výkaznictví IFRS
Zdroj: Vlastní zpracování

Po určité době a za jistých okolností, kterými mohou být např. změny v prostředí finančního výkaznictví event. v regulačních požadavcích, přezkum provedený při uplatňování IFRS nebo připomínky Poradního sboru pro IFRS, Výboru pro interpretace IFRS, tvůrců standardů či ostatních složek týkající se kvality standardů, může IASB zvážit tzv. iniciační studii, na jejímž základě je možné takto vzniklé téma opět zařadit do pracovního plánu IASB.

V minulosti byl proces tvorby standardů IAS/IFRS terčem kritiky FASB. Někteří z jejich členů včetně bývalého předsedy Eda Jenkinse (1997–2002) otevřeně hovořili o nutnosti transformace za účelem dosažení vyšší transparentnosti tohoto procesu. Veřejná diskuze o rozšíření vlivu IAS/IFRS vyvolaná komisí SEC a následovaná úzkou spoluprací FASB a IASC na přijatých reformách, překonaly jak tuto kritiku, tak částečně i vzájemnou rivalitu. V roce 2011 byl dokonce započat konvergenční projekt IASB a FASB na sjednocování koncepčních rámců obou systémů IAS/IFRS a U.S. GAAP, který však bohužel nebyl dokončen. Vzhledem k tomu, že koncepční rámce procházejí změnami, dochází občas ke skutečnosti, že vývoj nového standardu 'předběhne' úpravu související kapitoly rámce a tím na časově omezenou dobu stojí ve vzájemném rozporu (viz. příklad u oceňování reálnou hodnotou ve standardu Leasingy). Koncepční rámec pro účetní výkaznictví (Conceptual framework for financial reporting) hraje při aplikaci mezinárodních standardů účetního

výkaznictví nezastupitelnou roli (Jílek a Svobodová, 2013). Vymezuje základní metodiku pro sestavování a zveřejňování finančních výkazů účetních jednotek, a to tím, že stanoví:

- cíle obecného účetního výkaznictví,
- kvalitativní vlastnosti užitečných finančních informací,
- podkladový předpoklad,
- části účetní závěrky,
- zaúčtování položek v neúčetní závěrce,
- oceňování položek účetní závěrky a
- koncept kapitálu a jeho udržení.

Výkaznictví v souladu s IAS/IFRS předpokládá, že všechny transakce jsou zachycené na akruální bázi (věcná a časová souvislost s obdobím) a se zachováním kontinuity. Základními kvalitativními znaky finančních informací reportovaných v souladu s IFRS jsou podle koncepčního rámce relevance a věrná reprezentace. Užitečnost takových informací je zvyšována jejich srovnatelností, ověřitelností, srozumitelností a včasností.

1.3.3 Používání standardů IAS/IFRS

Vizi jednotných světových účetních standardů sdílí v mnoha zemích na světě a veřejně ji podpořilo i mnoho mezinárodních organizací včetně skupiny G20, Světové banky, Mezinárodního měnového fondu, IFAC, IOSCO, Rady pro finanční stabilitu a Basilejského výboru pro bankovní dohled.

Jak je znázorněno na obrázku vlevo, bezmála $\frac{3}{4}$ všech jurisdikcí (zemí a regionů) již povoluje nebo dokonce vyžaduje používání standardů IFRS pro domácí společnosti registrované na burze cenných papírů. Přestože ještě zdaleka nelze hovořit o 'globálních standardech', pokrok dosažený za posledních pár let je významný.

Obrázek 4: IFRS jako globální standardy
Zdroj: Vlastní zpracování

Nejčastějším důvodem používání standardů IAS/IFRS je stejně jako u U.S. GAAP motivace organizací zpeněžit aktiva eventuálně získat kapitál pro svůj další rozvoj na trhu

s finančními nástroji. Proto společnosti kotované na veřejně obchodovaných burzách Evropské unie musí mít sestavené účetní výkazy v souladu se standardy IAS/IFRS.

*„Podmínkou implementace standardů na národní úrovni je vytvoření takových podmínek, ve kterých účetnictví a účetní výkaznictví není ovlivňováno daňovými pravidly a ve svém důsledku není ovlivněné politikou. Je nepochybné, že hlavní překážkou rozšíření implementace IAS/IFRS, pro mnohé evropské státy, je úzká vazba účetnictví a daní“
(Žárová, 2006).*

V mnoha zemích však IFRS standardy dodržují i další zákonem stanovené společnosti, přestože jejich akcie na burze obchodovatelné nejsou.

1.3.4 Používání IAS/IFRS v rámci ČR

Závazek používání IFRS v rámci České republiky povinnými účetními jednotkami platí od prvního účetního období po vstupu do EU, tedy od 1. ledna 2005. Je povinný pro všechny účetní jednotky, které jsou emitenty cenných papírů registrovaných na regulovaných trzích finančních nástrojů. V České republice jsou provozovateli regulovaných trhů Burza cenných papírů Praha, a.s.; RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s. a Energetická burza Praha. Dohled nad těmito trhy vykonává Česká národní banka.

S ohledem na skutečnost, že normy pro české účetnictví a výkaznictví nebyly vytvořené pro potřeby kapitálových trhů, nýbrž pro potřeby státu a vybírání daní, je přechod domácích firem na IFRS poměrně problematický. *„České firmy budou muset vykazovat úplné a pravdivé informace, ale za odměnu bude v České republice existovat kapitálový trh, který jim umožní získat kapitál jinde než pouze u bank (Mládek, 2002).“*

Povinnost (či možnost) aplikovat mezinárodní účetní standardy (dále jen IFRS) je v rámci ČÚL upravené právem EU vymezena v § 19a a v § 23a Zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb.

§ 19a Použití IFRS pro účtování a sestavení účetní závěrky:

- ***účetní jednotka, která je obchodní společností a je, anebo byla, emitentem cenných papírů přijatých k obchodování na evropském regulovaném trhu použije IFRS*** (za předpokladu, že to neodporuje předpisu EU či zvláštnímu právnímu předpisu) takto:
 - došlo-li k přijetí cenných papírů k jinému dni než k prvnímu dni účetního období, rozhodne účetní jednotka o použití IFRS za toto účetní období, nebo od počátku období následujícího,

- pokud přestaly být cenné papíry obchodovány k jinému dni než k poslednímu dni účetního období, rozhodne účetní jednotka o použití IFRS až do konce účetního období, kdy cenné papíry přestaly být obchodovány, nebo k poslednímu dni účetního období předcházejícímu,
 - lhůtu pro použití IFRS lze prodloužit rozhodnutím nejvyššího orgánu účetní jednotky z důvodu záměru o přijetí nového cenného papíru k obchodování. K přijetí nového cenného papíru k obchodování však musí dojít nejpozději do čtyř let od konce účetního období, ve kterém přestaly být obchodovány původní investiční cenné papíry. Pokud k přijetí nových cenných papírů k obchodování nedojde, jednotka od následujícího účetního období již IFRS nepoužije.
- Pokud lze předpokládat, že k rozvahovému dni bude účetní jednotka, která je:
 - dle definice § 22 odst. 3 písm. a) konsolidovanou účetní jednotkou nebo
 - dle definice § 22 odst. 3 písm. b) účetní jednotkou pod společným vlivem nebo
 - dle definice § 22 odst. 2 konsolidující účetní jednotkou,
 povinna sestavovat konsolidovanou účetní závěrku za použití IFRS, může rozhodnout o použití IFRS pro účtování a sestavení své účetní závěrky k uvedenému rozvahovému dni. Rozhodnutí podléhá schválení nejvyšším orgánem této účetní jednotky. Využije-li účetní jednotka této možnosti a dojde ke změně původního předpokladu, a to i v průběhu účetního období, nepoužije účetní jednotka pro účtování a sestavení účetní závěrky IFRS od počátku účetního období, ve kterém došlo ke změně původního předpokladu, případně od počátku účetního období, které bylo stanoveno rozhodnutím nejvyššího orgánu účetní jednotky, nebo od následujícího účetního období. Jsou-li však k prvnímu dni následujícího účetního období jakékoliv důvody pro další použití IFRS, použije účetní jednotka pro účtování a sestavení účetní závěrky IFRS v souladu se zákonnými ustanoveními.

§ 23a Použití IFRS v konsolidaci

- ***Konsolidující účetní jednotka, která je emitentem investičních cenných papírů přijatých k obchodování na evropském regulovaném trhu, použije pro sestavení konsolidované účetní závěrky IFRS.***
- Konsolidující účetní jednotky výše neuvedené mohou pro sestavení konsolidované účetní závěrky použít IFRS.

2. Úprava vykazování leasingových transakcí

2.1 Vykazování leasingů podle mezinárodních standardů

2.1.1 Leasingy podle U.S. GAAP

V rámci vývoje a vzniku jednotných účetních zásad pro vykazování leasingových pravidel je nejstarším pramenem třicátý osmý Bulletin „Disclosure of Long-Term Leases in Financial Statements of Lessees“ neboli Zveřejnění dlouhodobých pronájmů ve finančních výkazech nájemce (dále jen Bulletin) vydaný ve Spojených státech Výborem pro účetní postupy již v r. 1949. Bulletin informuje o skutečnosti, že nárůst využívání praktiky dlouhodobého leasingu jako metody financování, akcentuje problém jeho zveřejňování ve finančních výkazech. Souvisejícími leasingovými operacemi, jsou dle Bulletinu:

- transakce „koupě-stavba-prodej-nájem“ (př. podnik si koupí pozemek, na kterém postaví podle své vlastní specifikace nemovitost. Tuto nemovitost prodá a současně si ji na několik let pronajme zpět),
- prodej a současný zpětný leasing existujícího majetku společnosti (nájemce),
- leasing majetku k výstavbě pronajímateli podle specifikace zadané nájemcem.

Společným jmenovatelem výše uvedených transakcí je fakt, že nájemce obvykle přebírá všechny náklady a závazky vyplývající z vlastnictví aktiva (jako jsou daně, pojištění, opravy a údržba) s výjimkou splátek půjčky/hypotéky, která se na majetek vztahuje. Přestože výše uvedené typy leasingových operací se různě odchyľují od tradičního způsobu dlouhodobého leasingového nájmu, zásada zveřejnění v rozvaze (jak existence leasingového aktiva, tak závazku) má být stanovena pro všechny, s výjimkou krátkodobých pronájmů a tradičních realitních pronájmů v odvětví ropy a plynu, uvádí 38. Bulletin.

Odůvodnění stanoviska CAP k vykazování dlouhodobých pronájmů v rozvaze je výmluvné: „Výbor se domnívá, že podstatné množství fixních pronájmů a ostatních závazků splatných v příštích letech na základě dlouhodobých nájmních smluv, a případné související eventuality, jsou podstatné skutečnosti, které ovlivňují úsudek vytvořený na základě účetní závěrky společnosti, a že ti, kteří spoléhají na účetní závěrky mají právo o existenci těchto pronájmů a rozsahu závazků z něj vyplývajících vědět, bez ohledu na to, zda jsou leasingy považovány za výhodné či nevýhodné“ (přeloženo z 38. Bulletinu). Spojeným státům tak rozhodně nelze upřít prvenství, pokud jde o myšlenku kapitalizace leasingu a její možné rozšířené aplikace. „**Capitalized Lease Method**“, metoda kapitalizace leasingu (jeho převedení na kapitál), je tedy účetní přístup, který zveřejňuje závazky z leasingu stejně jako

pronajímaný majetek v rozvaze nájemce. I přes veškeré snahy zainteresovaných skupin zabránit vydání takového standardu je metoda kapitalizace nedílnou součástí aktuálně platné U.S. GAAP úpravy leasingů ve standardu ASC 840 - Leasingy.

ASC 840 – Leases, rozlišuje dva základní typy leasingů:

- Capital Lease = leasing kapitálový (kapitalizovaný)
- Operating Lease = leasing provozní (operativní)

V případě operativního leasingu zůstává aktivum v rozvaze pronajímatele, který jej také odepisuje, a nájemce vykazuje pouze nájemní náklady za užívání tohoto aktiva. Aby mohl být leasing uznán dle U.S. GAAP jako operativní musí být primárně vyloučena možnost, že by mohlo jít o leasing kapitálový. Pro snazší určení typu leasingu vyhlásila FASB čtyři kritéria, která pomáhají při aplikaci SFAS 13 specifikovat kapitálový leasing. Aby byl leasing identifikován jako kapitálový, postačí naplnění jednoho z následujících kritérií:

- 1) vlastnictví aktiva přejde v průběhu smlouvy nebo na jejím konci na nájemce nebo
- 2) nájemce vlastní opci na výhodný odkup aktiva (tj. opce, která mu umožní odkoupit majetek za nižší cenu, než je spravedlivá hodnota srovnatelného majetku koupeného na trhu v době, kdy je opce využitelná) nebo
- 3) smluvní délka pronájmu pokrývá alespoň 75 % ekonomické životnosti majetku a do smlouvy se vstoupí dříve než během posledních 25 % celkového ekonomického života tohoto pronajatého majetku nebo
- 4) současná hodnota minimálních leasingových plateb činí alespoň 90 % současné spravedlivé hodnoty majetku a do smlouvy se vstoupí dříve než během posledních 25 % celkového ekonomického života tohoto pronajatého majetku.

Pokud leasingová smlouva naplňuje základní pravidlo SFAS 13, tedy pokud pronájem převádí vlastnictví „ve faktu nebo ve formě“ (transfers ownership in fact or in form“), pak se jedná o leasing kapitálový. Nájemce ocení a přizná pronajatý majetek i související závazek ve své rozvaze a uplatňuje odpisové náklady spolu s finančními (úrokovými) náklady z leasingu. Majetek, který je předmětem leasingu, se zařadí mezi nehmotný majetek v ceně současné hodnoty minimálních leasingových splátek eventuálně ve spravedlivé hodnotě, pokud je tato hodnota nižší. K určení současné hodnoty minimálních leasingových splátek může nájemce jako diskontní sazbu použít buď implicitní úrokovou míru nebo i výpůjční úrokovou sazbu, pokud není implicitní úroková míra známá a nižší. Na straně pronajímatele lze pro diskontování použít výhradně implicitní úrokovou míru leasingu. Do prvotního ocenění leasingového majetku se nezahrnují daně, pojistné, údržba a ostatní

vedlejší náklady. Pokud se neočekává, že by nájemce majetek odkoupil, upraví se doba odepisování na dobu trvání leasingového závazku. Leasingový závazek je amortizován, s využitím sazby použité pro zjištění současné hodnoty při ocenění závazku a je průběžně ponižován o provedené leasingové platby.

Mládek (1998) konstatuje, že pokud smlouva reprezentuje dlouhodobý závazek, ale přitom doslovně nesplňuje žádné z kritérií SFAS 13, stále se může jednat o kapitálový leasing a dodává, že aplikace základního pravidla je poměrně přísná z toho důvodu, aby se skutečný závazek nemohl skrýt před uživateli finančních výkazů. Jenomže aplikace pravidla je závislá na lidském faktoru a ten bývá náchylný ke sledování svého vlastního prospěchu. Jinými slovy, bude-li subjekt potřebovat ukrýt dluh z leasingu mimo rozvahu, lze shledat kritéria SFAS 13 pro exaktní klasifikaci typu leasingu nedostačujícími. Jonathan Weil (2004), reportér The Wall Street Journal uvedl: „*Názorným příkladem je „90% test,“ (kritérium č. 4) jako součást 28-letých pravidel pro účtování leasingu FASB. Je-li současná hodnota minimálních leasingových splátek firmy rovna 90 % a více fair value majetku, musí být transakce považována za „kapitálový leasing“, s účetními postupy na bázi dluhu. Pokud hodnota je o něco méně, řekněme 89 %, dohoda je považována za „operativní leasing“, což při splnění určitých dalších podmínek znamená, že nájem se jako dluh nepočítá. Závazek z leasingu se neprojeví v hlavní části účetní závěrky, ale v poznámkách pod čarou, často nejasně popsany, omezené užitečnosti.*“

Při použití metody kapitalizace jsou výdaje vyšší v prvních letech a postupně s dobou trvání leasingového vztahu klesají. Zatímco náklady spojené s operativním leasingem uplatní nájemce okamžitě, kapitálový leasing uznání nákladů výše uvedeným způsobem zpožďuje. Možnosti úspor vyplývající z rozdílného účtování jsou jedním z důvodů, proč řada nadnárodních společností preferuje operativní leasing. Tím nejzásadnějším důvodem je ale snaha omezit množství dluhu, který musí vykázat ve své rozvaze, a který markantním způsobem ovlivní nahlížení investorů na riziko spojené s návratností jejich investic prostřednictvím koeficientu zadlužení „Leverage ratio“ a dalších poměrových ukazatelů.

Termín kapitalizace leasingu nabyl na popularitě během bankrotu americké energetické společnosti Enron, která v rámci podvodného účetnictví udržovala obrovské dluhy mimo rozvahu. Bankrot Enronu (2001) je nejhorším účetním skandálem USA všech dob. Okradení akcionáři (pád hodnoty akcií z 90,75 \$ na 0.67 \$) a přes dvacet tisíc zaměstnanců bez práce, to je jen část výčtu důsledků pramenících mimo jiné z nevhodných nerozvahových entit.

2.1.2 Leasingy dle IAS 17

Mezinárodní standardy finančního účetnictví a výkaznictví IAS/IFRS obsahují v současné době dva standardy, které řeší oblast leasingu. Aktuálně platný IAS 17 - Leasingy (poprvé přijatý v r. 1982 pod názvem Účtování leasingů a vícekrát novelizovaný) a jeho nástupce, IFRS 16 - Leasingy, na který budou povinné subjekty přecházet počínaje r. 2019. Prozatím se ale leasingy řídí stále platným standardem IAS 17 a interpretacemi o leasingu IFRIC 4 Určení, zda smlouva obsahuje leasing; SIC-15 Operativní leasingy – pobídky a SIC-27 Vyhodnocování podstaty transakcí uzavřených právní formou leasingu. Z hlediska pochopení standardu o leasingu je nutné vymezit některé pojmy:

Leasing je definován jako dohoda o úplatném převodu práva k používání aktiva po smluvenou dobu. Platba může být buď jednorázová, nebo rozložená do řady plateb v dohodnuté době. IAS 17 rozlišuje dva základní typy leasingu:

- **Finanční** – převádí všechna rizika i ekonomické užitky z vlastnictví aktiva, přičemž není podstatné, zda v průběhu nebo po skončení pronájmu dochází k převedení aktiva do vlastnictví nájemce. Nájemce nemá prakticky možnost leasing ukončit, aniž by nesl ztráty a rizika s tím spojená.
- **Operativní** – je leasing, který nesplňuje podmínky finančního leasingu.

Doba leasingu je nevypověditelná doba, na kterou je domluven leasing aktiva včetně lhůty, po kterou má nájemce opci na pokračování v leasingu, pokud je na počátku leasingu jasné, že tuto opci využije.

Počátek leasingu je obvykle den uzavření leasingové smlouvy eventuálně den vázanosti smluvních stran hlavními opatřeními ujednání o leasingu, pokud tento nastane dříve. K tomuto datu je zásadní analyzovat, zda se jedná o leasing operativní nebo finanční a v případě finančního leasingu určit správné částky pro účtování na počátku leasingu.

Zahájení leasingu je datum, od kterého je nájemce oprávněn předmět smlouvy používat. Od tohoto data je leasing primárně uznán jako aktivum/závazek a jako výnos/náklad.

Minimální leasingové platby jsou veškeré leasingové platby předepsané nájemci (včetně úroku), ke kterým je nutno přičíst výhodnou kupní cenu aktiva na konci leasingu (výhodná = nižší než reálná hodnota) event. **zaručenou zbytkovou hodnotu aktiva** (= část zbytkové hodnoty, kterou se nájemce zavázal uhradit), vrátí-li se předmět leasingu po ukončení pronajímateli. Do těchto plateb nepatří (odčítají se) **refundace nákladů hrazených pronajímatelem** (jako jsou např. daně a služby jako např. pojistné, údržba, náhradní díly) a

podmíněné nájemné, tj. nájemné, které je stanovené variabilně v závislosti na proměnlivém budoucím faktoru (např. procentem z dosaženého užítku z aktiva).

Současná hodnota minimálních leasingových plateb je souhrn výše uvedených minimálních leasingových plateb diskontovaný implicitní úrokovou mírou, popř. přírůstkovou výpůjční sazbou u nájemce.

Implicitní úroková míra leasingu je diskontní sazba, která se stanoví na počátku leasingu tak, aby suma současné hodnoty minimálních leasingových plateb a nezaručené zbytkové hodnoty aktiva byla rovna reálné hodnotě aktiva vč. počátečních přímých nákladů pronajímatele, přičemž **počáteční přímé náklady pronajímatele** jsou náklady přímo přiřaditelné leasingu např. náklady na uzavření smlouvy.

Přírůstková výpůjční sazba je úroková míra, kterou by nájemce musel zaplatit za podobný leasing nebo pokud by si na nákup aktiva vypůjčil v bance.

Hrubá investice do leasingu je součet minimálních leasingových plateb, které pronajímatel získá v průběhu leasingu a nezaručené zbytkové hodnoty aktiva, která pronajímateli případně, je-li mu aktivum po ukončení leasingu vráceno. Jde tedy o celkový příjem pronajímatele z kontraktu leasingu.

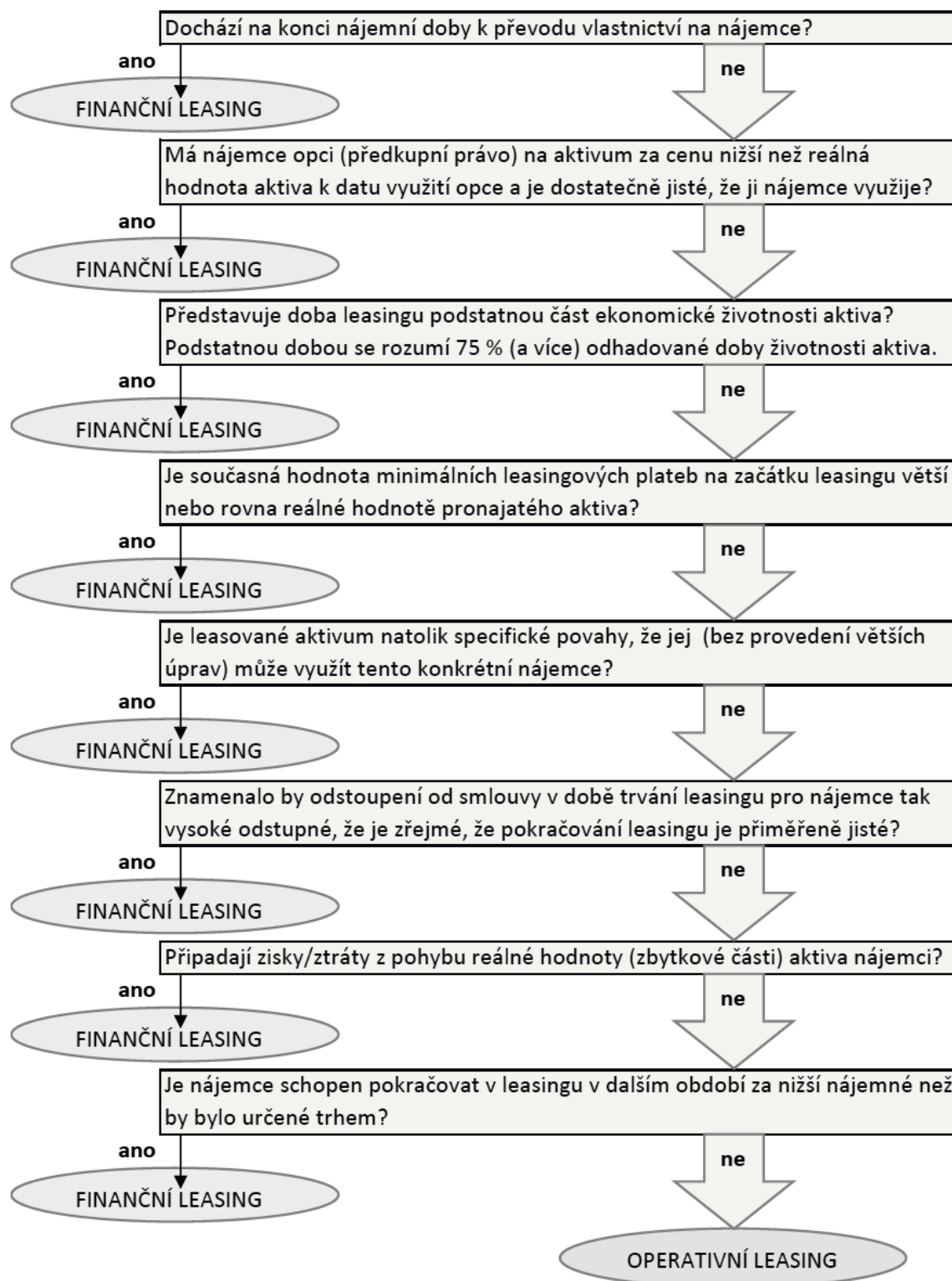
Čistá investice do leasingu je hrubá investice do leasingu diskontovaná implicitní úrokovou mírou leasingu.

Reálná hodnota aktiva je částka, za kterou může být aktivum směřeno nebo závazek uhrazen mezi znalými, ochotnými stranami v nespřízněné transakci (Bohušová, 2008).

Jak je patrné z výše uvedených definic standard upravuje vykazování finančního a operativního leasingu z pohledu nájemce a z pohledu pronajímatele. Základním evaluačním kritériem pro určení typu leasingu je dopad rizik a odměn vyplývajících z vlastnictví aktiva. Přísluší-li tyto dopady nájemci klasifikujeme leasing jako finanční. Operativní leasing je vymezen negativně z definice leasingu finančního, a tedy nejedná-li se o finanční leasing jde o leasing operativní.

Standard se samostatně věnuje popisu leasingu nemovitého majetku – pozemků a budov. Klasifikace se děje stejným způsobem jako u movitého majetku, ale s tím rozdílem, že leasing pozemků vzhledem k jejich neomezené (nebo neurčitelné) životnosti je obvykle operativní. O finanční leasing se může jednat pouze v tom případě, přechází-li vlastnictví tohoto aktiva na nájemce. Pokud je součástí pozemku i budova, posuzují se tato aktiva pro účely klasifikace odděleně. Nelze-li aktiva oddělit, klasifikuje se leasing jako finanční.

Správná klasifikace leasingu je z hlediska volby způsobu účtování a reportingu prioritou. K usnadnění praktické klasifikace typu leasingu je možné využít následující schéma:

Obrázek 5: Schéma pro identifikaci finančního a operativního leasingu dle IAS 17

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulkách níže jsou zobrazené povinné postupy týkající se operativního leasingu. Účetní pojetí vychází z toho, že se ve své podstatě jedná o poskytnutí (nákup) služby.

Tabulka 1: Operativní leasing dle IAS 17 a povinnosti nájemce

OPERATIVNÍ LEASING – PROCESY NÁJEMCE:
➤ lineárně alokuje pravidelné platby do provozních nákladů (nevykazuje majetek ani závazek v rozvaze)
➤ reportuje souhrn budoucích minimálních leasingových plateb zvlášť pro období: do jednoho roku, od jednoho do pěti let a pro období delší než pět let
➤ reportuje souhrn budoucích minimálních leasingových plateb k rozvahovému dni, které budou obdrženy prostřednictvím sub-leasingu
➤ reportuje v nákladech zachycené leasingové platby, a to s odděleným vyčíslením minimálních leasingových plateb a podmíněného nájemného a ve výnosech zachycené platby za sub-leasing
➤ popíše hlavní atributy významných leasingových smluv a kritéria jejich klasifikace

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 2: Operativní leasing dle IAS A7 a povinnosti pronajímatele

OPERATIVNÍ LEASING – PROCESY PRONAJÍMATELE:
➤ pronajímané aktivum zveřejní ve své rozvaze (jako „pronajaté aktivum“)
➤ začlení aktivum do správné odpisové skupiny a odepisuje dle stanovené metody
➤ přijaté leasingové úhrady účtuje rovnoměrně po celou dobu trvání leasingu a vykazuje je jako výnosy v provozním hospodaření; tyto výnosy snižuje o náklady související s pobídkami k uzavření nájmu;
➤ odpisy a náklady na údržbu aktiva účtuje do nákladů období, ve kterých vznikly
➤ reportuje souhrn budoucích minimálních leasingových plateb zvlášť pro období: do jednoho roku, od jednoho do pěti let a pro období delší než pět let
➤ vykazuje pro každou třídu aktiv brutto hodnotu, oprávky a kumulované ztráty ze znehodnocení aktiva k rozvahovému dni
➤ popíše hlavní atributy významných leasingových smluv a kritéria jejich klasifikace

Zdroj: Vlastní zpracování

Operativní leasing se tedy ve výkaznictví nájemce objevuje pouze „výsledkově“, a to jako náklad přijaté služby. Povinné přílohy by pak měly zahrnovat faktory vedoucí ke klasifikaci leasingu jako operativní, významné atributy leasingových smluv a souhrn budoucích plateb s rozlišením na krátkodobý a dlouhodobý horizont. Jediným pravidlem pro zaúčtování nákladů zůstává rovnoměrné rozložení splátek na dobu leasingu. Pronajímatel, vlastník aktiva, uplatňuje do nákladů odpisy či celou cenu aktiva, nepodléhá-li majetek odepisování. Případné technické zhodnocení provedené nájemcem odepisuje sám nájemce.

Je-li leasing identifikován jako finanční, procesy jsou velmi odlišné a pro lepší přehlednost budou demonstrovány na praktických příkladech.

Dne 1. 1. 2013 uzavřela firma následující smlouvu o finančním leasingu obráběcího stroje:

- reálná hodnota stroje na trhu je 800 000,- Kč
- náklady nájemce na uzavření smlouvy o leasingu 4 000,- Kč
- povinnost nájemce zaplatit čtyři roční splátky ve výši 225 000,- Kč (vždy ke konci roku)
- součástí každé splátky je pojištění aktiva hrazené pronajímatelem ve výši 5 000,- Kč
- doba použitelnosti stroje je 5 let
- ke konci leasingu bude využita kupní opce za cenu 30 000,- Kč
- přírůstková úroková sazba banky 4,5 %, implicitní úroková míra není nájemci známa

Tabulka 3: Určení minimálních leasingových plateb

Datum	Účel platby	Částka	Pojistné	Minimální leasingová platba
31.12.2013	1. splátka	225 000	5 000	220 000
31.12.2014	2. splátka	225 000	5 000	220 000
31.12.2015	3. splátka	225 000	5 000	220 000
31.12.2016	4. splátka	225 000	5 000	220 000
31.12.2016	Kupní cena	30 000	-	30 000
Celkem		930 000	20 000	910 000

Zdroj: Vlastní zpracování

Prvním bodem je určení minimálních leasingových plateb (viz tabulka výše). V tomto případě půjde o sumu splátek minus refundace nákladů hrazených pronajímatelem plus částka výhodné kupní opce. Výši těchto minimálních leasingových plateb je však potřeba diskontovat pro výpočet částky jejich současné hodnoty, kterou budeme muset následně porovnat s reálnou hodnotou leasovaného aktiva.

Jelikož neznáme implicitní úrokovou sazbu pronajímatele, použijeme pro diskontování minimálních leasingových plateb (ve vzorcích jen jako MLP) přírůstkovou výpůjční sazbu, která byla zjištěna u banky a je ve výši 4,5 %.

$$\text{Současná hodnota MLP} = \frac{227\,500}{1+0,045} + \frac{227\,500}{(1+0,045)^2} + \frac{227\,500}{(1+0,045)^3} + \frac{227\,500}{(1+0,045)^4}$$

$$\text{Současná hodnota MLP} = 816\,162,- \text{ Kč}$$

Porovnáme-li výsledek vypočtené současné hodnoty MLP s reálnou hodnotou stroje, zjistíme, že reálná hodnota je nižší: 816 162,- Kč > 800 000,- Kč. Prvotní uznání závazku z leasingu musí proto být v částce 800 000,- Kč. Cenu aktiva v rozvaze nájemce však zvýší počáteční přímý náklad nájemce na uzavření leasingové smlouvy (+ 4 000.) Aktivum bude dále odepisováno dle nájemcem zvoleného způsobu lineárně, viz. odpisový plán v tabulce níže. V souladu s IFRS bude tento majetek odepsán do výše možné zbytkové hodnoty (Salvage Value), v našem konkrétním případě do výše ceny majetku při odkupu aktiva.

Tabulka 4: Uplatnění nákladových odpisů u nájemce

Datum	Vstupní cena aktiva	Roční odpis v Kč	Zůstatková cena aktiva
31.12.2013	804 000	160 800	643 200
31.12.2014	643 200	160 800	482 400
31.12.2015	482 400	160 800	321 600
31.12.2016	321 600+30 000	160 800	190 800
31.12.2017	190 800	160 800	30 000
CELKEM	x	804 000	x

Zdroj: Vlastní zpracování

Vzhledem k tomu, že reálná hodnota se ukázala být nižší než současná hodnota minimálních leasingových plateb, musíme ke správnému amortizování závazku najít/dopočítat takovou úrokovou míru, aby diskontováním budoucích minimálních leasingových plateb bylo dosaženo reálné hodnoty aktiva, tj. implicitní úrokovou míru. K tomuto výpočtu je vhodné využít tabulkový kalkulátor Excel.

Ke stanovení výše úroků a amortizace (postupné snižování) závazku z leasingu pomocí hledané implicitní úrokové míry vyjdeme ze známých dat a sestavíme nejprve leasingovou tabulku (viz níže). Do této tabulky zaneseme odhadovanou „testovací“ úrokovou míru, která nám následně poslouží k vyhledání implicitní míry za pomoci Excelu.

Tabulka 5: Stanovení výše úroků a amortizace závazků - 1. část

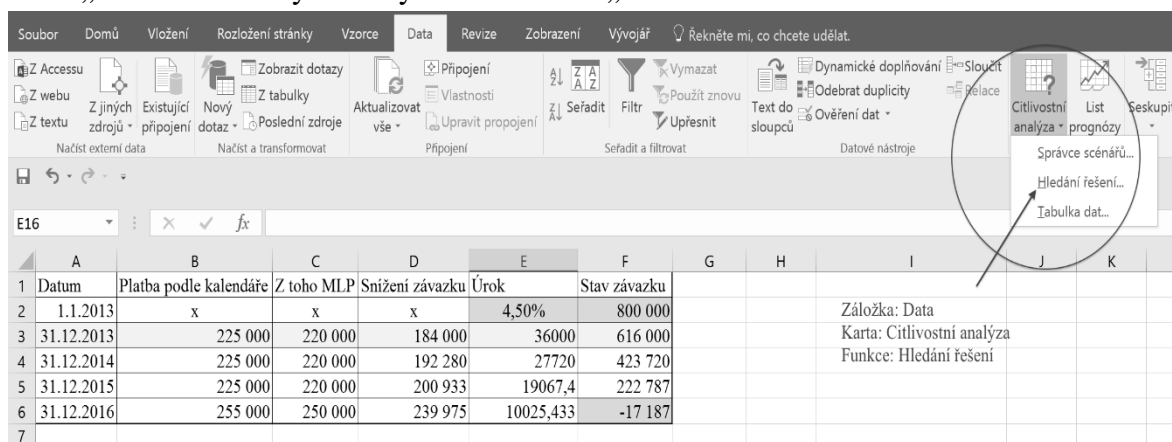
	A	B	C	D	E	F	G
1	Datum	Platba podle kalendáře	Z toho MLP	Snižení závazku	Úrok	Stav závazku	
2	1.1.2013	x	x	x	4,50%	800 000	
3	31.12.2013	225 000	220 000	184 000	36000	616 000	
4	VÝPOČET HODNOT ř. 3	-	-	=C3-E3	=F2*\$E\$2	=F2-D3	
5	31.12.2014	225 000	220 000	192 280	27720	423 720	
6	31.12.2015	225 000	220 000	200 933	19067	222 787	
7	31.12.2016	255 000	250 000	239 975	10025	-17 187	
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							

zde vyplníme "testovací" úrokovou míru (odhadem)

zde potřebujeme dosáhnout nulové hodnoty

Zdroj: Vlastní zpracování

Při sestavování leasingové tabulky je důležité doplnit správnou výši minimálních leasingových plateb (viz Tabulka č. 3) a výchozí stav závazku (prvotní uznání závazku). Návod pro výpočty je zaznamenán v Tabulce č. 5 na řádce 4 (týká se výpočtů v řádce č. 3). Pomocí klávesy F4 zafixujeme hodnotu buňky „úroková sazba“, kterou budeme využívat pro výpočet ve všech řádcích. Výpočty rozkopírujeme do příslušných polí tažením myši. Nyní lze přejít k výpočtu implicitní úrokové míry. Na záložce „Data“ rozklikneme v pásmu karet „Citlivostní analýzu“ a vybereme funkci „Hledání řešení“.

Obrázek 6: Stanovení efektivní úrokové míry pomocí funkce Hledání řešení

Zdroj: Vlastní zpracování

Následující tabulky zachycují postup zadávání vstupních dat do funkce „Hledání řešení“ a výsledek dopočítání hledané efektivní úrokové míry, která činí 5,25 %.

Tabulka 6: Stanovení výše úroků a amortizace závazků - 2. část

	A	B	C	D	E	F
1	Datum	Platba podle kalendáře	Z toho MLP	Snížení závazku	Úrok	Stav závazku
2	1.1.2013	x	x	x	4,50%	800 000
3	31.12.2013	225 000	220 000	184 000	36000	616 000
4	31.12.2014	225 000	220 000	192 280	27720	423 720
5	31.12.2015	225 000	220 000	200 933	19067,4	222 787
6	31.12.2016	255 000	250 000	239 975	10025,433	-17 187
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						

Hledání řešení ? x

Nastavená buňka: ↑

Cílová hodnota:

Měněná buňka: ↑

OK Zrušit

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 7: Stanovení výše úroků a amortizace závazků - 3. část

	A	B	C	D	E	F
1	Datum	Platba podle kalendáře	Z toho MLP	Snížení závazku	Úrok	Stav závazku
2	1.1.2013	x	x	x	5,25%	800 000
3	31.12.2013	225 000	220 000	177 980	42020,09902	622 020
4	31.12.2014	225 000	220 000	187 328	32671,68269	434 692
5	31.12.2015	225 000	220 000	197 168	22832,23964	237 524
6	31.12.2016	255 000	250 000	237 524	12475,97862	0
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						

Stav hledání řešení ? x

Pro buňku F6
bylo nalezeno řešení.

Cílová hodnota: 0

Aktuální hodnota: 0

Krok
Pozastavit
OK Zrušit

Zdroj: Vlastní zpracování

Hodnota stavu závazku na konci leasingu v buňce F7 se nyní správně rovná nule.

Výsledek ověříme kontrolními součty (Tabulka č. 8), hodnotu úroku zaokrouhlíme na celé koruny matematicky. Souhrn minimálních leasingových po odpočtu sumy úroků je roven reálné ceně aktiva na počátku leasingu: $910\ 000 - 800\ 000 = 110\ 000$.

Tabulka 8: Nákladové úroky a snižování závazku z leasingu

Datum	Splátkový kalendář	Z toho MLP	Snížení závazku	Úrok	Stav závazku
1.1.2013	x	x	x	5,25 %	800 000
31.12.2013	225 000	220 000	177 980	42 020	622 020
31.12.2014	225 000	220 000	187 328	32 672	434 692
31.12.2015	225 000	220 000	197 168	22 832	237 524
31.12.2016	255 000	250 000	237 524	12 476	0
Kontrola			800 000	110 000	0

Zdroj: Vlastní zpracování

Níže je uvedena ukázka reportování netto účetní hodnoty najatého aktiva k datu rozvahy a hodnoty leasingového závazku v časovém rozlišení dle povinností nájemce. V příloze pak nájemce zanalyzuje budoucí minimální leasingové platby, uvede jejich současnou hodnotu a vyčíslí úrokové platby.

Tabulka 9: Reportované údaje ve výkazech za období leasingu

Výkaz o finanční pozici k 31.12.2013				Výsledovka k 31.12.2013	
Majetek	643 200	Výsledek hospodaření	-207 820	Odpisy	160 800
Peníze	-229 000	Závazek do jednoho roku	187 328	Úrok	42 020
		Závazek do pěti let	434 692	Služby	5 000
Celkem	414 200	Celkem	414 200	Výsledek hospodaření (ztráta)	207 820
Výkaz o finanční pozici k 31.12.2014				Výsledovka k 31.12.2014	
Majetek	482 400	VH minulých let	-207 820	Odpisy	160 800
Peníze	-454 000	Výsledek hospodaření	-198 472	Úrok	32 672
		Závazek do jednoho roku	197 168	Služby	5 000
		Závazek do pěti let	237 524		
Celkem	28 400	Celkem	28 400	Výsledek hospodaření (ztráta)	198 472
Výkaz o finanční pozici k 31.12.2015				Výsledovka k 31.12.2015	
Majetek	321 600	VH minulých let	-406 292	Odpisy	160 800
Peníze	-679 000	Výsledek hospodaření	-188 632	Úrok	22 832
		Závazek do jednoho roku	237 524	Služby	5 000
		Závazek do pěti let	0		
Celkem	-357 400	Celkem	-357 400	Výsledek hospodaření (ztráta)	188 632
Výkaz o finanční pozici k 31.12.2016				Výsledovka k 31.12.2016	
Majetek	160 800	VH minulých let	-594 924	Odpisy	160 800
Peníze	-934 000	Výsledek hospodaření	-178 276	Úrok	12 476
		Závazek do jednoho roku	0	Služby	5 000
		Závazek do pěti let	0		
Celkem	-773 200	Celkem	-773 200	Výsledek hospodaření (ztráta)	178 276

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce č. 10 je zachycena praktická ukázka rozpisu účetních operací týkajících se výše uvedeného příkladu a jejich zaúčtování.

Tabulka 10: Ukázka účtování o finančním leasingu u nájemce

Zaúčtování vybraných operací na straně nájemce		Částka	MD	D
1.1.2013	Prvotní uznání finančního leasingu	804 000	Aktivum pod leasingem	
	Částka reálné hodnoty aktiva	800 000		Závazek z leasingu
	Částka počátečních přímých nákladů	4 000		Peněžní prostředky
31.12.2013	První roční splátka (platba z účtu)	225 000		Peněžní prostředky
	Část 1. splátky jako snížení závazku	177 980	Závazek z leasingu	
	Část 1. splátky jako finanční náklad	42 020	Úroky nákladové	
	Část 1. splátky jako náklad pojistného	5 000	Služby	
31.12.2013	Lineární odpis stroje 1. rok	160 800	Náklady - odpisy	Oprávkky k aktivu pod leasingem
31.12.2014	Druhá roční splátka (platba z účtu)	225 000		Peněžní prostředky
	Část 2. splátky jako snížení závazku	187 328	Závazek z leasingu	
	Část 2. splátky jako finanční náklad	32 672	Úroky nákladové	
	Část 2. splátky jako náklad pojistného	5 000	Služby	
31.12.2014	Lineární odpis stroje 2. rok	160 800	Náklady - odpisy	Oprávkky k aktivu pod leasingem
31.12.2015	Třetí roční splátka (platba z účtu)	225 000		Peněžní prostředky
	Část 3. splátky jako snížení závazku	197 168	Závazek z leasingu	
	Část 3. splátky jako finanční náklad	22 832	Úroky nákladové	
	Část 3. splátky jako náklad pojistného	5 000	Služby	
31.12.2015	Lineární odpis stroje 3. rok	160 800	Náklady - odpisy	Oprávkky k aktivu pod leasingem
31.12.2016	Čtvrtá roční splátka (platba z účtu)	225 000		Peněžní prostředky
	Část 4. splátky jako snížení závazku	207 524	Závazek z leasingu	
	Část 4. splátky jako finanční náklad	12 476	Úroky nákladové	
	Část 4. splátky jako náklad pojistného	5 000	Služby	
31.12.2016	Úhrada kupní ceny stroje	30 000	Závazek z leasingu	Peněžní prostředky
31.12.2017	Lineární odpis stroje 4. rok	160 800	Náklady - odpisy	Oprávkky k aktivu pod leasingem

Zdroj: Vlastní zpracování

Souhrn povinností nájemce při finančním leasingu je zrekapitulován v následující tabulce:

Tabulka 11: Finanční leasing dle IAS 17 a povinnosti nájemce

FINANČNÍ LEASING – POSTUP NÁJEMCE:
➤ prvotně uzná na rozvahových účtech majetek a závazek z finančního leasingu v nižší z částek: reálné hodnoty pronajatého aktiva a současné hodnoty minimálních leasingových plateb ¹
➤ výše uvedenou hodnotu aktiva zvýší o jím vynaložené počáteční přímé náklady
➤ rozliší leasingové splátky na splátky závazku a finanční úrokové náklady; úrokové náklady alokuje tak, aby u zůstatku závazku byla zajištěna konstantní úroková míra (rovnoměrné rozdělení finančních nákladů po dobu leasingu není přípustné)
➤ kontinuálně s placením leasingových splátek postupně snižuje závazek z leasingu
➤ majetek zatřídí do příslušné odpisové skupiny a v souladu s tím, jak odepisuje svá ostatní aktiva, zahájí odepisování najatého majetku; nemá-li jistotu, že se stane vlastníkem aktiva a doba leasingu je kratší než doba použitelnosti aktiva, pak aktivum plně odepíše za dobu leasingu; jinak odepisuje po dobu ekonomické životnosti aktiva
➤ náklady podmíněného nájemného alokuje přímo do provozních nákladů v období, ve kterém je vynakládá; ke konci účetního období celkovou výši nákladů na podmíněné nájemné reportuje
➤ ve svých výkazech zveřejní k datu uzávěrky účetní (netto) hodnotu aktiva pod finančním leasingem a zůstatek leasingového závazku (v současné hodnotě budoucích minimálních leasingových plateb) a v příloze zveřejní budoucí minimální platby a budoucí úrokové platby. Hodnoty leasingových plateb přitom dělí na: splatné do jednoho roku, splatné za dva až pět let a splatné po pěti letech
➤ popíše hlavní atributy významných leasingových smluv a kritéria jejich klasifikace

Zdroj: *Vlastní zpracování*

¹ Pokud nájemce na základě příslušné legislativy smí odečítat DPH na vstupu, pak tato daň není součástí minimálních leasingových plateb.

V případě přímého finančního leasingu (Direct Financing Lease) na straně pronajímatele je v rozvaze (výkazu o finanční pozici) vykazována pouze pohledávka za nájemcem, jelikož povinnost zachytit v rozvaze majetkové aktivum byla přenesena na nájemce. Tuto pohledávku pronajímatel vyčíslí ve výši čisté investice do leasingu, a to v rozlišení podle lhůty splatnosti na „se splatností do 1 roku“ „se splatností dva až pět let“ a „splatné po pěti letech“. Pro lepší názornost bude opět uveden příklad:

Pronajímatel uzavřel k 1. 1. 2000 smlouvu o pronájmu stroje za následujících podmínek:

- stroj pronajímatel nakoupil za 380 000,- Kč
- zaplatil poplatek za právní úkony související s uzavřením smlouvy 2 500,- Kč
- nájemce uhradí akontaci ve výši 210 000,- Kč (ihned 1. ledna 2000)
- následně vždy ke konci roku uhradí nájemce splátku ve výši 50 000,- Kč
- doba leasingu je 4 roky, doba použitelnosti stroje je 5 let
- ke konci leasingu bude aktivum odkoupeno nájemcem za 10 000,- Kč

Zjednodušený splátkový kalendář bude vypadat následovně:

Tabulka 12: Splátkový kalendář

Datum	Částka úhrady v Kč	Typ úhrady
1.1.2000	210 000	Akontace
31.12.2000	50 000	1. splátka
31.12.2001	50 000	2. splátka
31.12.2002	50 000	3. splátka
31.12.2003	50 000	4. splátka
31.12.2003	10 000	Cena za odkoupení aktiva
x	420 000	x

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak vyplývá z tabulky, pronajímatel obdrží za dobu leasingu celkem 420 000,- Kč. Vzhledem k tomu, že aktivum bude nájemcem odkoupeno, nepočítáme v tomto příkladu se žádnou zbytkovou hodnotou. Hrubá investice do leasingu je tedy rovna 420 000 Kč. V další tabulce vyčíslíme implicitní úrokovou míru a čistou investici do leasingu. Výpočty jsou analogické jako u příkladu nájemce. U pronajímatele je implicitní míra vždy známá a vyplývá právě z čisté investice do leasingu (fair value pronajímaného aktiva plus počáteční přímé náklady pronajímatele) a z celkové hodnoty minimálních leasingových plateb, zvýšených o nezaručenou zbytkovou hodnotu aktiva v případě jeho navrácení pronajímateli.

V tomto příkladu činí čistá investice do leasingu: $380\,000 + 2\,500 = 382\,500,-$ Kč a v této částce bude oceněna a evidována pohledávka z finančního leasingu. Platby dle splátkového kalendáře odpovídají minimálním leasingovým platbám, a to z toho důvodu, že splátky nájemce neobsahují žádné refundace nákladů za služby spojené s finančním leasingem (např. za pojištění aktiva) ani podmíněné nájemné. Z výpočtu v tabulce získáme potřebné rozlišení leasingové splátky na dvě komponenty: snížení pohledávky a úrok.

Tabulka 13: Rozlišení leasingových splátek dle povinnosti pronajímatele

Datum platby	Splátkový kalendář	Minimální leasingové platby	Snížení pohledávky	Úrok (implicitní míra)	Stav pohledávky
			x	8,12 %	382 500
1.1.2000	210 000	210 000	210 000	0	172 500
31.12.2010	50 000	50 000	36 001	13999	136 499
31.12.2001	50 000	50 000	38 922	11078	97 577
31.12.2002	50 000	50 000	42 081	7919	55 496
31.12.2003	60 000	60 000	55 496	4504	0
Součty	420 000	420 000	x	37 500	x

Zdroj: *Vlastní zpracování*

- Pronajímatel zaúčtuje pořízení aktiva (nákup od výrobce) a jeho okamžité pronajmutí na MD účtu „Hrubá investice do leasingu“ (420 000) se souvztažným zápisem na straně Dal účtů: „Dodavatelé“ (380 000 + 2 500) a účtu „Nerealizovaný úrok“ (37 500).
- Jednotlivé splátky následně snižují stav účtu „Hrubá investice do leasingu“ na straně Dal (210 000; 50 000...) při souvztažném zaúčtování na MD účtu „Peníze, bankovní účet“.
- Úrokové výnosy pronajímatel postupně účtuje na stranu Dal účtu „Výnos – úrok“ (13 999; 11 078...), souvztažně tyto částky snižují stav účtu „Nerealizovaný úrok“ na straně MD.

V souladu s požadavky na zveřejnění podle IAS 17 pronajímatel reportuje stav hrubé investice do leasingu a současné hodnoty minimálních leasingových splátek k rozvahovému dni (zvláště pro období do jednoho roku, od jednoho do pěti let a nad pět let) a vykazuje nerealizovaný finanční výnos (úrok z leasingu). Dále zveřejní časově rozlišenou nezaručenou zbytkovou hodnotu, kumulované opravné položky k pohledávkám za nezinkasované minimální leasingové splátky a výnosy podmíněného nájemného. Obecně popíše důvody vedoucí ke klasifikaci leasingu jako finanční a spolu s tím uvede podstatné atributy jednotlivých leasingových smluv. Souhrn všech povinností pronajímatele v případě finančního leasingu je vymezen v následující tabulce.

Tabulka 14: Finanční leasing dle IAS 17 a povinnosti pronajímatele

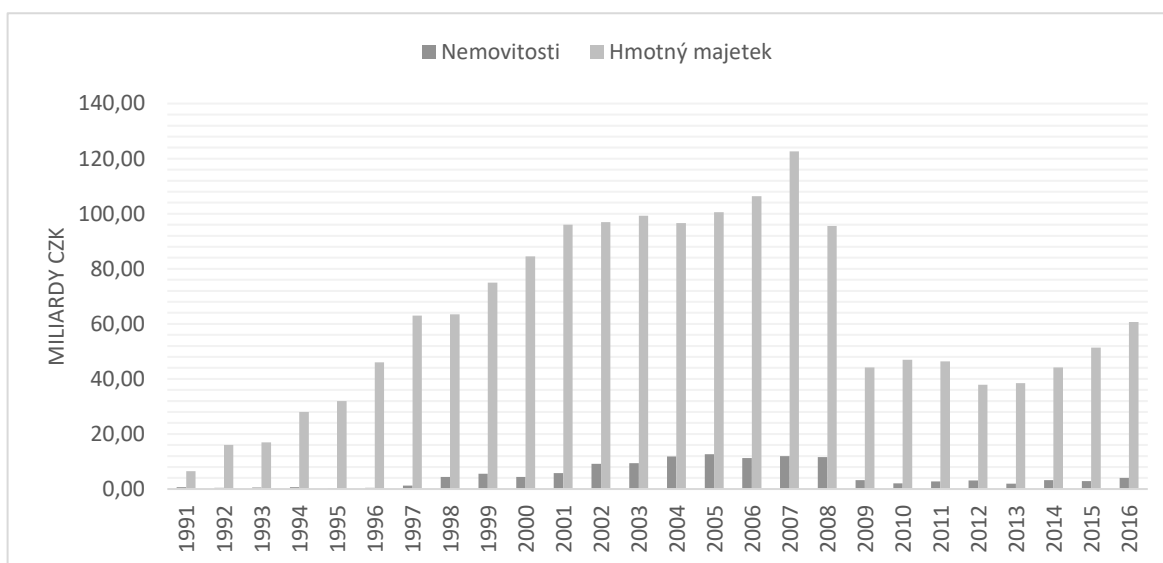
FINANČNÍ LEASING – POSTUP PRONAJÍMATELE:
➤ uzná aktivum poskytované v rámci finančního leasingu jako pohledávku v částce čisté investice do leasingu
➤ kontinuálně s přijatými úhradami leasingových splátek postupně snižuje pohledávku
➤ finanční výnosy alokuje tak, aby byla zajištěna konstantní úroková míra u zůstatku čisté investice do leasingu
➤ pokud je poskytovatelem finančního leasingu přímo výrobce anebo dealer aktiva, pak uzná výnos (tržbu) z prodeje předmětu leasingu v nižší z částek: reálné hodnoty nebo současné hodnoty budoucích leasingových splátek a náklady na prodané zboží stanoví ve výši účetní hodnoty předmětu leasingu snížené o nezaručenou zbytkovou hodnotu
➤ zveřejní ve svých výkazech: rozdíl budoucích minimálních leasingových plateb a jejich současné hodnoty ve členění na splatné do 1 roku, splatné za 2-5 let a splatné po 5 letech; nerealizovaný finanční výnos, nezaručenou zbytkovou hodnotu, opravnou položku k nedobytným pohledávkám z titulu finančního leasingu a podmíněné nájemné vykázané jako výnos v období, kdy bylo obdrženo
➤ popíše hlavní atributy významných leasingových smluv a kritéria jejich klasifikace

Zdroj: Vlastní zpracování

Další z možných forem leasingu, tzv. **zpětný leasing**, kdy nájemce (původní majitel aktiva) toto aktivum prodá a současně si jej ihned zpětně pronajme k dalšímu používání. Účetní přístup závisí na klasifikaci zpětného leasingu (Šrámková a Janoušková 2004). Jedná-li se o finanční leasing, přebytek výnosů z prodeje nad zůstatkovou hodnotu se časově rozliší a rozpustí do výnosů jednotlivých období trvání leasingového závazku. Aktivum a závazek z leasingu se v rozvaze zachytí v reálné hodnotě. V případě, že zpětný leasing je operativní, rozhoduje o způsobu uznání zisku/ztráty z prodeje aktiva vztah mezi prodejní cenou aktiva a jeho reálnou hodnotou. Odpovídá-li prodejní cena reálné hodnotě aktiva, uzná nájemce zisk či ztrátu z prodeje okamžitě. Je-li prodejní cena nižší, rozhoduje velikost budoucích leasingových plateb. Odpovídají-li tyto platby reálné hodnotě, jsou zisk/ztráta z prodeje uznány taktéž okamžitě. Jsou-li však budoucí leasingové platby nižší než reálná hodnota, zisk či ztráta z prodeje se odloží a umořují se po dobu očekávané použitelnosti aktiva. Totéž platí i v případě, že prodejní cena je vyšší než reálná hodnota pronajímaného majetku.

2.2 Účetnictví a výkaznictví leasingů podle legislativy ČR

Leasing v České republice je oproti Spojeným státům o dvě generace mladší záležitostí a snad i z toho důvodu je náš právní řád poměrně skoupý na zákony, které by leasing upravovaly. Smlouvy o leasingu jsou v zásadě kombinací smluv o nájmu a o koupi a sepisují se za použití příslušných ustanovení Občanského zákoníku (dále jen NOZ) a Zákona o obchodních korporacích (ZOK). Smlouvy o finančním leasingu jsou sepisovány jako inomínátní, operativní leasing lze ošetřit v režimu nájemní smlouvy dle § 2201-2325 NOZ.

Obrázek 7: Vývoj objemu leasingu členů České leasingové a finanční asociace (ČFLA)
Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČLFA

Jak je patrné z obrázku leasing v ČR po roce 1989 zaznamenal rychlý rozvoj a je využíván nejen u hmotného majetku, ale i u nemovitostí. Česká leasingová a finanční asociace sdružuje 41 firem, které realizují 97 % všech tuzemských leasingových obchodů.

Dvěma základními formami leasingu v rámci ČR jsou finanční a operativní leasing. **Operativní leasing** je obchodní kontrakt uzavřený na krátkodobé, popřípadě střednědobé používání aktiva, kde sjednaná doba pronájmu neodpovídá (ani se nepřibližuje) fyzické době životnosti majetku či době odepisování aktiva podle účetní legislativy. Po skončení pronájmu se předmět leasingu vrací pronajímateli a pronajímatel také po celou dobu trvání smlouvy odpovídá za jeho provozuschopnost. Účtování operativního leasingu je v zásadě jednoduché a vzhledem k okamžité daňové uznatelnosti nákladů také výhodné. Nájemce uplatňuje náklady související s pronájmem lineárně, tj. ve stejné výši v každém období leasingu. Operativní leasing u nájemce se projevuje pouze ve výkazu zisku a ztráty.

Pravidla a způsob účtování operativního leasingu znázorňují tabulky č. 15 a 16.

Tabulka 15: Pravidla ČÚL pro účtování operativního leasingu

Základní pravidla pro účtování operativního leasingu dle ČÚL	
➤	Aktivum zůstává ve vlastnictví pronajímatele a ten ho také odepisuje; účtuje přijaté splátky do svých výnosů, časově rozlišené po dobu existence leasingu.
➤	Z pohledu nájemce jsou splátky plně uznatelné do nákladů. Tyto splátky alokuje nájemce do nákladů lineárně po dobu leasingového závazku.

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 16: Účtování operativního leasingu

Účetní případ	Nájemce		Pronajímatel	
	MD	D	MD	D
Leasingová splátka	518 – Ostatní služby	221 - BÚ	221 - BÚ	602 - Tržby z prodeje služeb
Uplatnění DPH	343 - DPH			343 - DPH
Odpisy	x	x	552 - Odpisy	082 - Oprávky

Zdroj: Vlastní zpracování

Finanční leasing bývá v našem prostředí spojen s označením finančního produktu sloužícího k profinancování nákupu majetku na základě leasingové smlouvy. Podstatou finančního leasingu je však úplatné poskytnutí práva k používání aktiva (předmětu smlouvy), a to bez ohledu na skutečnost, zda v konečném důsledku je či není vlastnické právo převedené. Jde tedy o pronájem majetku, kde pronajímatel poskytuje nájemci právo používat aktivum za úplatu, kterou inkasuje ve splátkách po dobu trvání leasingové smlouvy, která naplňuje specifika uvedené v Zákonu o daních z příjmů.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů v § 21d finanční leasing definuje:

Finančním leasingem se pro účely daní z příjmů rozumí **přenechání věci** s výjimkou věci, která je nehmotným majetkem, vlastníkem **k užití uživateli za úplatu, pokud:**

a) je při vzniku smlouvy ujednáno, že po uplynutí sjednané doby **převede vlastník vlastnické právo k užívané věci za kupní cenu nebo bezúplatně na uživatele věci, nebo je ujednáno právo na převod,**

b) **ke dni převodu vlastnického práva není kupní cena vyšší než zůstatková cena** vypočtená ze vstupní ceny evidované u vlastníka, kterou by předmět finančního leasingu měl při rovnoměrném odpisování bez zvýšení odpisu v prvním roce odpisování, s výjimkou případu, kdy užívaná věc je při tomto odpisování již odepsána ve výši 100 % vstupní ceny,

c) je při vzniku smlouvy ujednáno, že **po dobu trvání finančního leasingu budou na uživatele převedena užívací práva k předmětu leasingu, povinnosti spojené s péčí o předmět leasingu a rizika spojená s užíváním předmětu leasingu, a**

d) **je splněna minimální doba finančního leasingu**; doba finančního leasingu se počítá ode dne, kdy byl předmět finančního leasingu uživateli přenechán ve stavu k používání.

Jako minimální dobu finančního leasingu zákon stanoví minimální dobu odepisování hmotného majetku uvedenou v § 30 odst. 1 nebo dobu odpisování podle § 30a nebo § 30b v okamžiku uzavření smlouvy. U hmotného majetku zařazeného v odpisové skupině 2 až 6 podle přílohy č. 1 k tomuto zákonu se tato doba zkracuje o 6 měsíců. V případě, že je 'finanční' leasing předčasně ukončen nebo po uplynutí sjednané doby nedojde k převodu vlastnického práva anebo přenechá-li uživatel předmět leasingu k užívání jiné osobě za úplatu na základě smlouvy, potom dle tohoto zákona nejde o finanční leasing, ale o nájem.

Častým případem u smluv o finančním leasingu je poskytnutí první zvýšené splátky. Tato splátka může být koncipována buď jako první zvýšená řádná splátka nájemného (pak se v poměrné výši postupně rozpustí do nákladů jednotlivých zdaňovacích období) nebo jako záloha na nákup aktiva (poté není součástí nájemného, ale stane se součástí pořizovací ceny při odkupu majetku na konci leasingu) eventuálně jako záloha na budoucí splátky (v tom případě se o poměrnou část této zálohy, která připadá na dané období, sníží jednotlivé řádné leasingové splátky).

Obvyklý způsob účtování a procesy na straně nájemce obsahují tabulky č. 17 a 18.

Tabulka 17: Finanční leasing dle ČÚL v účetnictví nájemce

Předpis leasingové splátky s nárokem na odpočet DPH	381 - Náklady příštích období 343 - DPH	325 - Ostatní závazky
Úhrada splátky	325 - Ostatní závazky	221 - BÚ
Časové rozlišení splátek	518 - Ostatní služby	381 - Náklady příštích období
Předpis kupní ceny aktiva s nárokem na odpočet DPH	042 - Pořízení DHM 343 - DPH	325 - Ostatní závazky
Úhrada kupní ceny aktiva	325 - Ostatní závazky	221 - BÚ
Zařazení aktiva do používání	022 - Samostatné movité věci	042 - Pořízení DHM

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 18: Pravidla ČÚL pro účtování finančního leasingu u nájemce

Základní pravidla pro účtování finančního leasingu u nájemce dle ČÚL
➤ Předpisy leasingových splátek (včetně 1. zvýšené splátky nájemného) zaúčtuje nájemce na vrub účtu 381 – Náklady příštích období.
➤ Celkové sjednané nájemné rovnoměrně rozloží na celou dobu trvání finančního leasingu. Počítá se s přesností max. na měsíce (lze i na dny).
➤ Do nákladů účtuje pouze poměrnou část nájemného připadající na zdaňovací období. Nájemné se počítá i za započatý měsíc.
➤ Po skončení finančního leasingu majetek vždy zařadí do účtové třídy 0.
➤ Je-li po ukončení leasingu majetek přenechán bezplatně, ocení se reprodukční pořizovací cenou.

Zdroj: *Vlastní zpracování*

Pořízení majetku, který byl předmětem leasingu, stejně jako jeho odepisování je řešeno v ČÚS č. 013 – DLOUHODOBÝ NEHMOTNÝ A HMOTNÝ MAJETEK. O pořízení majetku v případě bezúplatného převodu z finančního leasingu se účtuje na vrub příslušných účtů účtových skupin 01 – Dlouhodobý nehmotný majetek, 02 – Dlouhodobý hmotný majetek odepisovaný nebo 03 – Dlouhodobý hmotný majetek neodepisovaný se souvztažným zápisem ve prospěch 08 – Oprávky k dlouhodobému hmotnému majetku. Na výše uvedených majetkových účtech se účtuje i o úplatném převodu a také o případném technickém zhodnocení provedeném nájemcem na najaté věci v průběhu užívání, které si odepisuje sám nájemce. Pořizovací cena majetku převzatého uživatelem do vlastnictví (součástí této ceny jsou i výdaje s pořízením související) se o toto technické zhodnocení zvýší a nájemce pokračuje v odepisování z takto zvýšené pořizovací ceny.

Jak tedy vyplývá z ustanovení Českých účetních standardů, nájemce je oprávněn odepisovat toliko případné technické zhodnocení, které sám provedl na najatém majetku. Tím jediným, kdo má dle ČÚL právo uplatňovat do nákladů daňové odpisy vlastního aktiva, je jeho skutečný vlastník, tedy pronajímatel. V případě, že aktivum, které je předmětem leasingu je drobným majetkem do 40 tis. Kč, uplatní pronajímatel jednorázový náklad při zařazení tohoto majetku do používání.

**Oprávnění k odepisování aktiva, které je předmětem leasingu vymezuje § 28 odst. 3
Zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb.:**

Majetek uvedený v odstavci 1 (= takový majetek, ke kterému má účetní jednotka vlastnické nebo jiné majetkové právo) odpisuje účetní jednotka, která jej poskytuje jiné osobě k užívání na základě smlouvy o finančním leasingu, kterým se pro účely tohoto zákona rozumí poskytnutí majetku za úplatu do užívání, jestliže je uživatel oprávněn nebo povinen v průběhu užívání nebo po jeho ukončení nabýt vlastnické právo k poskytnutému majetku.

V našem domácím prostředí tedy vítězí formální stránka věci nad stránkou obsahovou a pronajímatelé, kteří jsou po celou dobu trvání leasingové smlouvy vlastníky poskytovaných leasingových aktiv, mají také výhradní právo k jeho odepisování. Tabulka zachycuje předpisy pro účetní operace na straně pronajímatele:

Tabulka 19: Finanční leasing dle ČÚL v účetnictví pronajímatele

Pořízení aktiva pro pronájem s odpočtem DPH	042 – Pořízení DHM 343 - DPH	321 - Dodavatelé
Převod aktiva k používání	022 – Samostatné movité věci	042 – Pořízení DHM
Předpis leasingové splátky s odpočtem DPH	315 - Ostatní pohledávky	384 - Výnosy příštích období 343 - DPH
Přijetí splátky	221 - BÚ	315 - Ostatní pohledávky
Časové rozlišení splátek	384 - Výnosy příštích období	602 - Tržby z prodeje služeb
Uplatnění odpisů	552 - Odpisy	082 - Oprávky
Předpis kupní ceny aktiva s odpočtem DPH	315 - Ostatní pohledávky	641 - Tržby z prodeje majetku 343 - DPH
Přijetí kupní ceny aktiva	221 - BÚ	315 - Ostatní pohledávky
Zůstatková cena aktiva	541 - Zůstatková cena prodaného majetku	082 - Oprávky k samostatným movitým věcem...
Vyřazení aktiva z evidence	082 - Oprávky k samostatným movitým věcem...	022 - Samostatné movité věci...

Zdroj: Vlastní zpracování

2.3 Komparace úpravy ČÚL, IFRS a U.S. GAAP pro leasingy

České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb. a vyhlášky č. 504/2002 Sb. v souladu se zákonem doporučují v ČÚS č. 001 – ÚČTY A ZÁSADY ÚČTOVÁNÍ NA ÚČTECH **sledování závazků a pohledávek z leasingu na podrozvahových účtech**. Technika účtování na podrozvahových účtech není předepsaná a je tedy na uživateli, jaký způsob zvolí. Vzhledem k tomu, že hlavním cílem mezinárodních standardů je co nejvíce omezit skryté podrozvahové financování, je zřejmé, že se účtování a vykazování finančního leasingu v souladu s českou národní legislativou zásadním způsobem liší od zpracování této problematiky v souladu s IFRS nebo U.S. GAAP.

Zasvěcený komentář Krupové (2011) je z důvodu jeho výstižnosti škoda parafrázovat:

„Na rozdíl například od slovenské úpravy leasingu, která je již od roku 2004 ve velké míře srovnatelná s požadavky IFRS, je důsledkem českého účtování leasingu velmi omezená vypovídací schopnost účetní závěrky v této oblasti. Z důvodu nedostatečné úpravy leasingu v české účetní legislativě se v naší účetní praxi vyvinuly dva způsoby účtování leasingu:

První z nich nevykazuje v rozvaze ani majetek, který je předmětem leasingu, ani závazek vůči leasingové společnosti. Tento způsob je z hlediska vypovídací schopnosti účetní závěrky naprosto nešťastný; zahraniční úpravy účetnictví jej dokonce chápou jako typický příklad tzv. kreativního účetnictví (účetního podvodu), které spočívá v nevykazování (zatajování) jednoznačně existujícího závazku vůči leasingové společnosti.

Druhý způsob se snaží reagovat na problém prvního způsobu tím, že na počátku leasingu sečte leasingové splátky a tento součet vykáže v rozvaze jako aktivum proti závazku z leasingu. Mnozí účetní a auditoři jsou přesvědčeni, že tento způsob je v souladu s požadavky IFRS. Druhý uvedený způsob připomíná požadavky IAS 17 pouze „na první pohled“. IFRS by nikdy nevykázaly jako aktivum a závazek prostý součet splátek. Také o leasingu neúčtují pouze v průběhu doby leasingu. IFRS účtují v souvislosti s leasingem do nákladů (u nájemce) úroky a odpisy předmětu leasingu. Účtování úroků se kryje s dobou leasingu, avšak pokud má předmět leasingu jinou (zpravidla delší) ekonomickou životnost, než je doba leasingu, účtují IFRS odpisy do nákladů po dobu ekonomické životnosti předmětu leasingu (nikoli tedy po dobu leasingu).“

Zatímco platné mezinárodní standardy přísně dbají na dodržování zásady „substance-over-form“ neboli „podstaty (ekonomické), která stojí před formou (právním základem)“ česká legislativa „slepě“ respektuje formální stránku věci. To je důvodem, proč se aktiva pronajímaná na základě smlouvy o finančním leasingu dle U.S. GAAP a IFRS musí objevit v rozvaze nájemce (dlužníka), který je také odepisuje, zatímco podle české právní úpravy zůstávají v rozvaze pronajímatele.

V oblasti operativního leasingu zásadní rozdíly neexistují. Nájemce po celou dobu trvání leasingu rovnoměrně alokuje leasingové platby do provozních nákladů, zatímco pronajímatel účtuje přijaté leasingové úhrady rovnoměrně do výnosů. Obě úpravy tedy respektují zásadu časového rozlišení nákladů/výnosů, tj. jejich věcnou a časovou souvislost s konkrétním zdaňovacím obdobím. Jak podle mezinárodních standardů, tak i v souladu ČÚL je v případě operativního leasingu právo na uplatnění odpisů výhradně na straně pronajímatele, nevýznamnou výjimku tvoří technické zhodnocení aktiva hrazené nájemcem.

Pojetí problematiky leasingů podle mezinárodních standardů má ve své podstatě jednotnou koncepci. Aktuálně platné úpravy IAS/IFRS a U.S. GAAP rozlišují dva základní typy leasingů:

- operativní a finanční podle IAS/IFRS nebo
- operativní a kapitálový podle U.S. GAAP.

Přestože zpracování finančního leasingu v souladu s IAS 17 koresponduje se zpracováním kapitálového leasingu podle GAAP ASC 840 a způsoby účtování a vykazování operativních leasingů jsou na bázi obou systémů prakticky totožné, existují v obou zmíněných úpravách i jisté odlišnosti. Následující tabulka shrnuje jednak tyto rozdíly a současně zahrnuje přístup české legislativy k uvedené problematice.

Tabulka 20: Porovnání úpravy leasingů dle platných mezinárodních standardů a ČÚL

Problematika	Postup IAS/IFRS (IAS 17)	Postup US GAAP (ASC 840)	Postup ČÚL (současná úprava)
Obecný přístup – leasingy	Založeno na koncepčním rámci a na zásadách (principech), pokyny pro aplikaci jsou omezené	Založeno na koncepčním rámci a pravidlech se specifickými aplikačními pokyny	Neexistence koncepčního rámce a velmi omezená pravidla i aplikační pokyny pro leasingy
Operativní leasing	Pokud není naplněna definice finančního	Pokud není naplněna definice finančního.	Pokud majetek na konci leasingu nepřechází do vlastnictví nájemce
	Aktivum odepisuje pronajímatel, který jej má v rozvaze. Náklady/výnosy jsou alokovány obvykle lineárně po dobu existence leasingu, na aktuální bázi	Aktivum odepisuje pronajímatel, který jej má v rozvaze. Náklady/výnosy jsou alokovány obvykle lineárně po dobu existence leasingu, na aktuální bázi	Aktivum odepisuje pronajímatel, který jej má v rozvaze. Náklady/výnosy jsou alokovány na základě časové a věčné souvislosti se zdaňovacím obdobím
Finanční leasing	Rizika a odměny (výhody, zisky, cash flow apod.) z aktiva přebírá nájemce	Rizika a přínosy z aktiva přecházejí na nájemce (převedení vlastnictví ve faktu nebo formě)	Na nájemce je přenesena odpovědnost za předmět leasingu (uživací práva, rizika a povinnosti spojené s péčí)

Finanční leasing - pokračování	Aktivum se dostává do rozvahy nájemce, který uplatňuje odpisy Leasingové platby se dělí na snížení závazku/pohledávky a úrok, který je uznán jako finanční náklad nebo finanční výnos	Aktivum se dostává do rozvahy nájemce, který uplatňuje odpisy Leasingové platby se dělí na snížení závazku/pohledávky a úrok, který je uznán jako finanční náklad nebo finanční výnos	Aktivum odepisuje pronajímatel, který jej má v rozvaze Leasingové platby (při splnění minimální doby leasingu a testu kupní ceny) jsou rovnoměrně uplatňovány do nákladů
Leasing pozemků a staveb	Pozemek a stavba jsou obvykle posuzovány odděleně, s výjimkou situací, kdy se v případě pozemku jedná o významný prvek	Pozemek a stavba jsou obvykle posuzovány jako jeden celek s výjimkou případů, kdy pozemek představuje více než 25 % celkové „fair value“ pronajaté nemovitosti	Vzhledem k tomu, že pro klasifikaci je důležitý převod aktiva po ukončení leasingu, není toto vymezení z hlediska definice typu leasingu podstatné
Současná hodnota minimálních leasingových splátek	Obvykle je pro diskontování minimálních leasingových plateb používána implicitní úroková míra. Nájemce je oprávněn použít i přírůstkovou výpůjční sazbu.	Pronajímatel je povinen použít pouze implicitní úrokovou míru. Nájemce smí použít přírůstkovou výpůjční sazbu jediné tehdy, není-li známá implicitní úroková míra a není-li nižší	ČÚL současnou hodnotu minimálních leasingových splátek neupravuje; leasingové splátky jsou při splnění podmínek celé nákladem přijaté služby (příp. výnosem poskytnuté služby)
Uznání zisku z prodeje a zpětného leasingu v případě, že zpětný leasing je operativní leasing	Zisk je obvykle vykázán okamžitě	Zisk je obvykle amortizován v průběhu doby leasingu	Pro způsoby uznání zisku z prodeje a zpětného leasingu ekvivalentní úprava v ČÚL neexistuje;
Uznání zisku z prodeje a zpětného leasingu v případě, že zpětný leasing je finanční leasing	Zisk je uznán postupně v průběhu doby leasingu	Zisk je uznán postupně v průběhu doby životnosti (použitelnosti) aktiva	Účetní operace prodeje a leasingu se proto posuzují a účtují odděleně.

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z iasplus.com a literatury

3. Konvergenční procesy IFRS a U.S. GAAP

3.1 Dosavadní vývoj sblížování IFRS a U.S. GAAP

Konvergenční smlouva „Dohoda z Norwalku“, podepsaná v říjnu 2002, stvrdila závazek IASB a FASB zajistit sblížení mezinárodních standardů IFRS se všeobecně uznávanými zásadami U.S. GAAP. Obě strany přislíbily, že udělají maximum pro:

- co nejrychlejší zajištění úplné kompatibility stávajících standardů účetního výkaznictví,
- koordinaci svých budoucích pracovních programů a zajištění kompatibility standardů i v budoucnu.

*„Kompatibilní standardy neznamenaají předpisy, které se shodují do „posledního písmenka. Jde spíše o to, že mezi takovými standardy neexistují žádné výrazné rozdílnosti.“
(Deloitte, 2011)*

Jinými slovy, FASB i IASB se zavázaly, že upraví své existující standardy tak, aby byly kompatibilní, a také, že budou spolupracovat na nových projektech s cílem tuto dosaženou shodu udržet. Nejedná se tedy o konvergenci ve smyslu splynutí v jeden jediný standard pro danou oblast, ale výsledkem procesu konvergence by měly být průběžné novelizace jak IFRS, tak i U.S. GAAP.

IASB a FASB vydaly společné prohlášení, tzv. Memorandum of Understanding (MOU, 2006), ve kterém specifikovaly oblasti, které je potřeba (prioritně) sblížit a ty, které budou předmětem vzájemné spolupráce. Díky spolupráci obou rad byly také splněny požadavky komise SEC, která následně zrušila povinnost zahraničních společností podléhajících IFRS a registrovaných na kapitálových trzích v USA upravovat účetní výkazy podle U.S. GAAP. IFRS se tak pro tyto společnosti stalo vstupenkou na největší kapitálový trh světa. Komise SEC navíc vydala plán nezbytných procesů pro potenciální akceptaci IFRS také domácími emitenty (tzv. „Roadmap“). Působnost IFRS se začala masivně rozšiřovat a tím vyvstala otázka vlastní budoucnosti U.S. GAAP.

Sblížování amerických GAAP a IFRS zkomplikovala také finanční krize let 2007 až 2010. Rady IASB a FASB musely do svých agend zakomponovat a řešit několik akutnějších projektů (IFRS 13 – Oceňování reálnou hodnotou, dodatky k IAS 32 – Finanční nástroje, IFRS 10 – Konsolidované účetní závěrky, IFRS 12 – Zveřejňování účasti v jiných účetních jednotkách), které souvisely s krizí, což mělo na konvergenční projekt významný dopad.

Sir David Tweedie, dlouholetý předseda IASB v r. 2012 v jednom z poskytnutých rozhovorů, mimo jiné o zpomalení procesu konvergence a eventuálním přijetí IFRS jako globálních zásad, popsal vývoj událostí takto:

„Nejprve ke zpomalení procesu. Hlavním problémem jsou USA. Můžeme mít mezinárodní standardy bez USA. Nemůžeme mít globální standardy bez nich. Když jsme v IASB začali pohlížet na to, co IASB hodlala dělat – vytvořit nejlepší standard dle vlastního přesvědčení, a poté pokud by například Australané chtěli standard upravující leasing, mohli by tento nový standard přijmout a nahradit jím svůj. Co jsme neočekávali bylo to, že se Evropa jen po několika málo měsících otočí a řekne OK, my všichni přistoupíme k IFRS. Takže najednou jsme se stali vydavatelem standardů pro Evropu a pak přistoupila Austrálie a Nový Zéland, takže jsme se stali vydavatelem i pro Austrálii – a naše soustředění a pozornost se musely změnit: z vývoje technických standardů na prodávání myšlenky globálních standardů. A k tomu jsme potřebovali USA. Ano, samozřejmě, že krize Enronu se stala krátce po tom všem a Bob Herz byl zvolen předsedou Rady FASB, a to byl signál, protože Bob byl předtím členem naší Rady (IASB) – a byl velmi zapálený do toho, že spojíme tyto dva systémy v jeden.“

Sir D. Tweedie dále sdělil, jak myšlenka globálních standardů spolu s finanční krizí zbrzdily konvergenční proces, a že přijetí IFRS v USA je mimo jiné i otázkou suverenity a lokální politiky. Tuto tezi konstatuje Müllerová již v roce 2004 ve svém článku Proces tvorby US GAAP (jako inspirace pro tvorbu českých účetních standardů): *„Snaha o vydávání mezinárodních standardů IAS (International Accounting Standards) byla, a stále je vnímána jako ohrožení vlivu amerického GAAP a potažmo působnosti FASB.“* Sir Tweedie se při svém odchodu z křesla předsedy IASB (2011) přikláněl k názoru, že spíše než cestou nahrazování národních norem jedinými globálními IFRS, bude vývoj pokračovat odstraňováním nesouladů s IFRS v těchto národních úpravách. A to se také potvrzuje.

I přesto, že se FASB a IASB podařilo v řadě oblastí nalézt společné řešení, problematika leasingů zůstala bohužel i po mnohaleté spolupráci obou těchto organizací nakonec nejednotná a je tak trochu paradoxní, že některé prameny dokonce píšou o tom, že mezi novými standardy pro leasing je dokonce více rozdílů, než jak tomu bylo u těch předchozích.

4. Konvergenční projekt „Leasingy“

„Leasingy“ jako jedno z hlavních témat konvergenční spolupráce bylo poprvé zahrnuto na programu jednání IASB již v červnu roku 2006. Smyslem vydání nového standardu pro leasingy bylo sblížit silně diferencované účetní vykazování leasingových transakcí a zkvalitnit jejich zachycení ve výkazech, tj. vyřešit stávající „nerozvahové“ financování tak, aby obraz o finančně majetkové struktuře podniku byl co nejpřesnější.

V rámci ujednání Memorandum of Understanding zařadily rady IASB a FASB Leasingy do dvouletého výzkumného programu pro roky 2007 a 2008. Po ukončení výzkumné etapy, v březnu roku 2009, byly Leasingy jako diskuzní materiál „Předběžné názory“ podány k prvnímu veřejnému připomínkování. V r. 2010 byl publikován první veřejný návrh standardu a v r. 2013 vyšla jeho druhá, revidovaná verze. Přestože IASB realizovala tento projekt společně s americkou FASB, nakonec byly z důvodu rozdílného účetního modelu u nájemce vydány dva samostatné standardy, IFRS 16 (vydaný IASB) a ASC 842 (FASB).

4.1 Nová verze standardu IFRS 16 – Leasingy

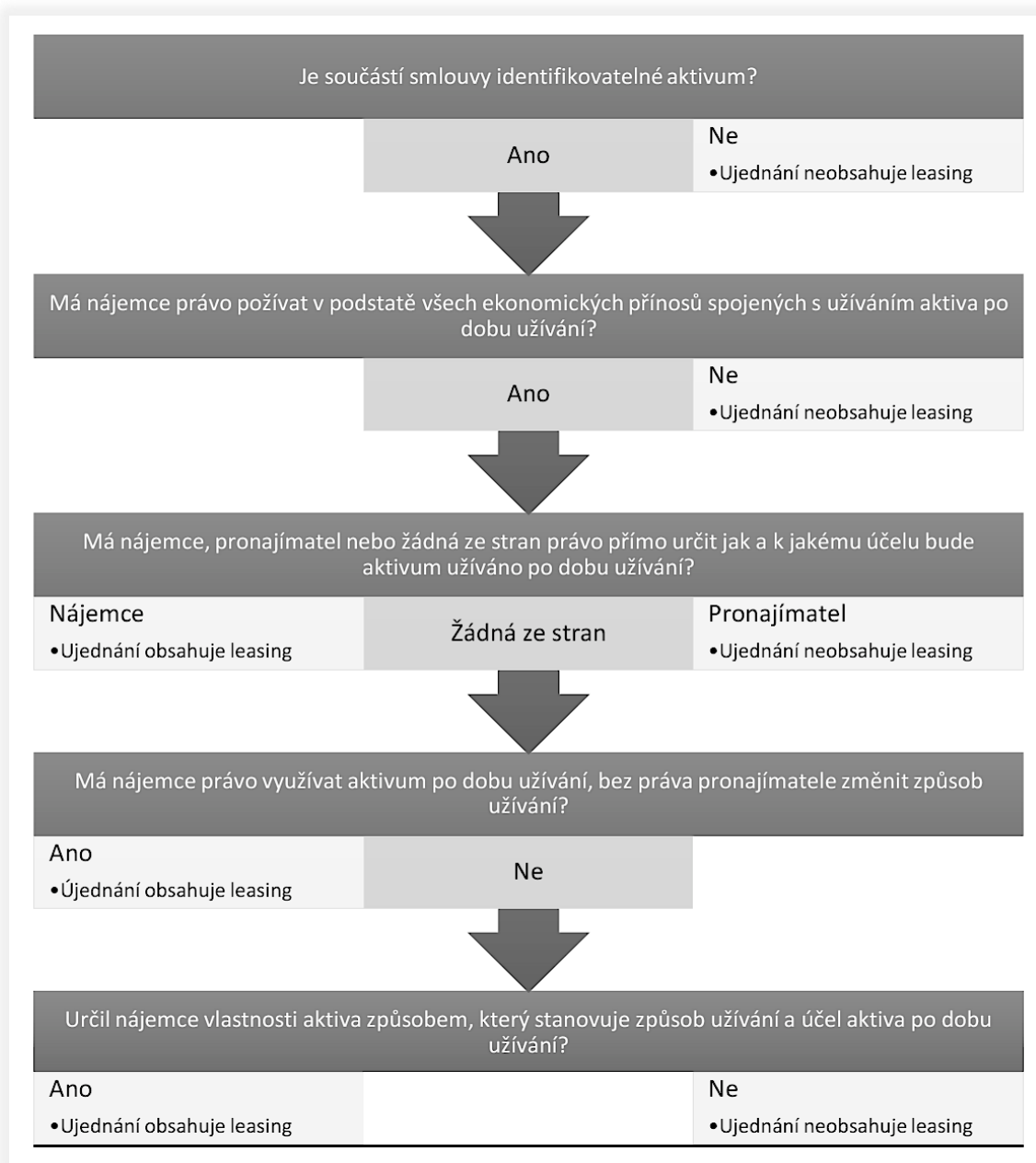
Konečná verze standardu upravující téma leasingů, IFRS 16 – Leasingy, byla publikována po téměř desetiletém procesu vývoje, dne 13. ledna 2016. Standard nahradí stávající IAS 17 Leasingy a související interpretace, a to s platností od 1. ledna 2019. Zatímco na straně pronajímatele zůstalo téměř vše při starém, na straně nájemce dochází k markantním změnám. Poprvé v účetní historii budou v rozvahách nájemců zachycena také aktiva, která jsou předmětem operativních leasingů a zásadním problémem firem se tudíž stane určení, zda transakce naplňuje definici leasingu a rozlišení leasingu od poskytnutí služby. Při zahájení leasingu nájemce vykáže právo k užívání aktiva a závazek z leasingu.

Jedinými výjimkami, kdy nemusí být leasing vykázán v rozvaze jsou leasingové nájmy na dobu do 12 měsíců a leasingy s nevýznamnou hodnotou (většinou jde nájmy drobných předmětů v hodnotě do pěti tisíc amerických dolarů, které však nesmí být dále pronajaté třetí straně a jejich výnosy nejsou vázány na výnosy z jiných leasingových aktiv). Tyto nájmy bude i nadále možné sledovat podrozvahově, ačkoli na základě rozhodnutí účetní jednotky se v rozvaze uvést mohou. Splátky přitom jednotka účtuje obvykle jako lineárně rozložený náklad během doby leasingu (shodné s úpravou operativního leasingu podle IAS 17).

Klasifikace leasingů na základě IFRS 16 probíhá na základě tzv. modelu kontroly (odlišení leasingu a poskytování služeb na základě faktu, kdo identifikované aktivum/předmět smlouvy v průběhu dotčené doby kontroluje, resp. kdo řídí jeho užívání). Existence kontroly nad aktivem je doslovně definována právem zákazníka:

- a) získat v podstatě veškeré ekonomické přínosy z užívání identifikovaného aktiva a
- b) řídit použití tohoto aktiva (Deloitte, 2016).

Postup identifikace leasingu je přehledně znázorněn na následujícím obrázku:

Obrázek 8: Proces identifikace leasingu v souladu s IFRS 16

Zdroj: Zpracování diplomové práce P. Sedláčka na podkladě materiálu IASB

Primární uznání závazku z leasingu u nájemce probíhá v ocenění současnou hodnotou leasingových splátek, které k danému datu nebyly uhrazené. Prvotní uznání aktiva ke dni zahájení leasingu (v ocenění pořizovacími náklady) vychází z výše uvedeného ocenění závazku, jehož hodnotu nájemce navýší o předem zaplacené platby (před zahájením leasingu) a o počáteční náklady související s pořízením aktiva a jeho zařazením do používání. Tuto částku naopak poníží o leasingové pobídky a slevy. Takto zjištěná hodnota majetku je následně snižována o oprávky a ztráty z přecenění či snížení hodnoty aktiva.

K pozitivním vlivům nového IFRS 16 na vylepšení obrazu ekonomické reality patří kromě kapitalizace zmíněných operativních leasingů také nově zavedená povinnost kapitalizovat leasingy, které neobsahují žádné pevné splátky. To je možné právě díky změnám v prvotním ocenění závazku z leasingu, kdy do výpočtu minimální hodnoty leasingových splátek byly zahrnuty i nevyhnutelné variabilní platby. V minimálních leasingových splátkách však bylo také zohledněno případné penále za opci na ukončení nájmu za podmínky, že opce bude pravděpodobně využita. Úprava intervalu nevyověditelné doby leasingu v souladu s opčními právy nájemce na pokračování či předčasné ukončení leasingu, kterou IFRS 16 nově zavádí za podmínky, že tyto opce budou nájemcem pravděpodobně využity, se stala předmětem značné kritiky. Ta se mimo jiné dotýká nesouladu tohoto pravidla s koncepčním rámcem (dokud opce na prodloužení není nájemcem využita, nevznikla žádná povinnost platit nájemné) a také skutečnosti, že vyhodnocování „míry pravděpodobnosti jevu“ inklinuje k prostým spekulacím.

Z pohledu pronajímatele zůstaly požadavky na pojetí leasingů dle IFRS 16 téměř nezměněné a nejdůležitějším požadavkem je tedy rozlišení leasingu a poskytnuté služby. Standard na straně pronajímatele navíc stanovuje širší reportovací povinnost týkající se informací o vlastnostech leasingových smluv.

Hans Hoogervorst, nový předseda IASB (od r. 2011), v diskuzi o vydání IFRS 16 mimo jiné řekl: „Starý standard (IAS 17) již naprosto neodrážel ekonomickou realitu, protože existuje více než tři biliony amerických dolarů v nesplacených leasinzech a pouze velmi omezené množství těchto leasingů je zachyceno v rozvahách. Novelou budou nejvíce zasaženi zejména maloobchodní prodejci, aerolinie a provozovatelé nákladní dopravy, tj. nájemci využívající hojnou formou operativní leasing“, přičemž takové podniky představují polovinu všech firem na celém světě. Dalo by se tedy říci, že dopad standardu bude drtivý a přesto, nebo právě proto, bylo jeho vydání neodkladné.

Slibovanými přínosy jsou jednak lepší transparentnost závazků (prevence krize, kterou 'neviditelné' závazky mohou zapříčinit); lepší srovnatelnost mezi firmami (zadlužení z titulu bankovních půjček již bude odpovídat zadlužení z titulu leasingu); lepší alokace kapitálu a poskytnutí lepšího přehledu pro vedení společností. Získáním uceleného přehledu o leasingovém portfoliu se manažeři firem budou moci mnohem lépe zaměřit na optimalizaci profinancování aktiv (zda nakoupí majetek za hotové nebo upřednostní leasing, případně zda revidují stávající leasingové smlouvy ve smyslu přechodu na krátkodobý leasing) a na související kapitálová rozhodnutí, například jak bude s majetkem naloženo po skončení leasingu.

Věrnějšího zobrazení v oblasti nevypověditelných leasingů by mělo být dosaženo také nově stanovenou povinností agregovat leasingové smlouvy, u kterých lze dosledovat jakoukoliv vzájemnou ekonomickou provázanost. Povinný subjekt může společně evidovat rovněž portfolio podobných leasingových smluv za podmínky, že tím nebudou nijak významně dotčené výsledky reportované prostřednictvím jeho výkazů.

4.2 Novela U.S. GAAP ASC 842 pro leasingy

„ASU č. 2016-02 Leases“, kodifikace ASC 842 Leasingy, je označení novely amerického standardu upravující účetní výkaznictví leasingů. Standard byl vydán 25. února 2016 a stane se závazným pro veřejně obchodované společnosti počínaje rokem 2019. O rok později nabyde platnosti i pro společnosti soukromé a většinu neziskových. V obecné rovině je standardem ustanovena povinnost reportovat transparentní a ekonomicky neutrální informace o majetku a závazcích, které vyplývají z leasingů, s cílem dosažení věrnějšího obrazu práv a povinností nájemce. Stejně jako nový IFRS 16 vychází identifikace leasingu z modelu kontroly nad používáním aktiva a přidává do rozvahy nájemce také ta aktiva, která byla dříve evidována v rámci operativních leasingů mimo tento hlavní finanční výkaz. Důležitým prvkem nové úpravy je z hlediska identifikace leasingu (a vymezení vůči službě) detailní ujasnění definice leasingu, které mimo jiné poskytuje i návody pro řešení sporných otázek, které se objevily během používání předchozího standardu.

Oproti standardu IFRS 16 si však ASC 842 zachovává tzv. duální přístup a v klasifikaci leasingů stále ponechává kapitálový i operativní leasing s téměř nezměněnými kritérii pro jejich klasifikaci. V obou případech nájemce vykazuje aktivum vyplývající z „práva k užívání“ a závazek z leasingu v prvotním ocenění v rozvaze, odlišná jsou pak pravidla následného ocenění, a vykazování nákladů z leasingů.

Vzhledem k tomu, že nová verze standardu vyžaduje zachycení v rozvaze pro majetek a závazky vytvořené operativním leasingem, postihne tato novela nejvíce takové organizace, které si dosud pronajímali většinu majetku (nemovitosti, dopravní prostředky, výrobní zařízení) touto formou. Standard se tak snaží minimalizovat prostor pro manipulaci s reportovanými výsledky společností a zajišťuje lepší srovnatelnost finančních výkazů bez ohledu na subjektem zvolenou metodu financování aktiv. Implementace nového standardu rady FASB o leasingu poskytne uživatelům účetních závěrek navíc řadu důležitých informací o leasingových aktivitách pronajímatelů, o jejich vystavení úvěrovému riziku a rizikovému majetku v důsledku leasingů. Standard vyžaduje například uveřejňování kvantitativních informací o variabilních splátkách nebo o možnostech obnovy či ukončení nájemní smlouvy. Jelikož na rozdíl od IASB nezpracovala FASB do novely klauzuli pro vykazování leasingů s nízkou hodnotou pronajímaného aktiva, tvoří výjimku z nového pravidla pro účtování o leasingu pouze krátkodobé smlouvy uzavřené na maximálně dvanáct měsíců.

5. Shrnutí výsledků

Vykazování leasingových transakcí podle ČÚL je nedostatečné, zavádějící a uměle zlepšuje hodnoty pro finanční analýzu. Navíc v našem právním řádu můžeme vysledovat zřejmé rozpory: přestože Zákonem o účetnictví 563/1991 Sb. je v § 7 jasně deklarována povinnost vést účetnictví tak, aby na jeho podkladě sestavená účetní závěrka podávala uživateli věrný a poctivý obraz o předmětu účetnictví a finanční situaci jednotky, a umožnila tak učinit správná ekonomická rozhodnutí, normy pro leasingy jsou důkazem pravého opaku. Skutečnost, že pronajímané aktivum (a to i takové, které bude nájemcem následně s jistotou odkoupeno) a s tím související leasingový závazek se neobjeví v důležitých kapitolách finančních výkazů nájemce, vyvolává významné zkreslení obrazu o celkové zadluženosti subjektu a tím i o jeho schopnosti generovat proklamované výnosy svým poskytovatelům finančního kapitálu. Nezbyvá než zákonodárcům České republiky doporučit inspirovat se (nejlépe již novými) mezinárodními standardy a co nejrychleji problematiku leasingových transakcí v rámci naší legislativy ošetřit. Každopádně se již v roce 2004 vstupem do EU, tak jako tak, zavázaly standardy IFRS implementovat.

Nezpochybnitelným přínosem nových mezinárodních standardů pro leasingy je zejména vyrovnání disproporce ve finančním reportování dluhových závazků lišících se pouze typem svého zdroje (bankovní úvěr, finanční leasing, operativní leasing) a související eliminace rozdílů ve výkladech vykazovaných výsledků společností, které používají tyto různé formy financování aktiv. Uvážíme-li, jak historicky obtížné bylo primární prosazení kapitalizace leasingů do zásad U.S. GAAP, dalo by se říci, že dokonání záměru získat adekvátní obraz o stavu nesplacených dluhů z titulu nevypověditelných nájmu ve finančních výkazech podniku přidáním operativních leasingů do rozvahy, je ve své podstatě dosažením dalšího milníku v oblasti vykazování leasingových transakcí jako takových.

Pro praktické využití standardů je velice přínosné zpřesnění formulace leasingu, která je nyní obsažena přímo „v tělech“ standardů, zatímco například v rámci původních úprav muselo být toto řešeno samostatnými interpretacemi. Jedním z hlavních cílů nových standardů je s konečnou platností odlišit leasing od poskytnutí služby. Identifikace se opírá o fakt, zda subjekt má právo po určité období kontrolovat (ovládat) identifikované aktivum výměnou za protiplnění. Přesto je zřejmé, že vyhodnocování, zda se v určitém konkrétním případě jedná o leasing či poskytnutí služby, bude pro nájemce hlavním problémem, který

bude ještě složitější, budou-li na základě ujednání o leasingu poskytovány i objemově významné služby.

Aplikace nových mezinárodních standardů pro leasingy (a vykazování většiny identifikovaných aktiv a leasingových závazků v rozvaze) bude mít významný dopad na některé klíčové ukazatele finanční analýzy jako jsou EBITDA nebo míra zadluženosti (poměr cizích zdrojů k vlastnímu jmění). Z pozice poskytovatelů kapitálu je dalším novelou dotčeným dluhovým ukazatelem například „věřitelské riziko“ neboli míra krytí majetku cizími zdroji. Tento poměr je investory bedlivě sledován a v případech, kdy jeho hodnota sahá přes 60 %, spouští pro věřitele výstražné světlo. Přirozenými důsledky jsou nepřízeň investorů díky vyšší riskové prémii, pokles hodnoty akcií a jejich menší likvidita (pokles běžné likvidity) nebo snížení vyplácených odměn vedoucím a manažerům společnosti. A toho se společnosti, které dosud formy operativního leasingu hojně využívaly, logicky a právem obávají. Vždyť již za necelé dva roky se novela IFRS 16 stane právně závaznou pro všechny povinné jednotky vedoucí účetnictví a výkaznictví podle těchto mezinárodních standardů. Pořízení dlouhodobého hmotného majetku formou nekapitalizovaného leasingu firmám dosud umožňovalo daňově uplatnit rychle pořizovací cenu aktiva do nákladů. Zatímco v původním standardu IAS 17 se náklady operativního leasingu uplatňovaly obvykle lineárně, dle novely IFRS 16 bude nájemce uplatňovat odpisy a úrokové náklady na základě pevné míry návratnosti, čímž budou celkové vykázané náklady větší na počátku leasingu. To u nájemce významně ovlivní ukazatel čistého zisku. V rámci novely U.S. GAAP však zůstaly náklady na operativní leasing i nadále součástí provozních nákladů, a tudíž se hlavní dopad změn na účetní závěrku projeví pouze na rozvaze. Ve výkazu o úplném výsledku hospodaření a ve výkazu cash flow nezaznamená většina účetních jednotek žádné významnější změny.

Leasingy jsou bezesporu náročnou kapitolou finančního účetnictví a výkaznictví. V rámci možného rozsahu této práce byla zpracována pouze malá část této komplikované problematiky, která skýtá spousty prostoru pro možnosti dalšího zkoumání (formy zpětného leasingu, formy leasingu pozemků a staveb apod.) Důkazem výše uvedeného konstatování je mimo jiné také fakt, že IASB a FASB nedokázaly ani po deseti letech konvergenční spolupráce na projektu Leasingy dojít ke konsensu, a vytvořit jediný, opravdu „globální“ standard. A to je velká škoda.

Závěr

Tato práce je snahou zprostředkovat souhrnný náhled na hlavní linie mezinárodní harmonizaci finančního výkaznictví, na jejich historický vznik, vývoj a aktuální tendence. V rámci tématu jsem se pokusila co nejvíce přiblížit genezi zásad pro finanční reportování leasingů a metody jejich kapitalizace. Práce také zachycuje současnou právní úpravu České republiky pro leasingové transakce a popisuje způsoby účtování a vykazování leasingových vztahů na bázi platných standardů IAS/IFRS a U.S. GAAP. Názornou formou a pomocí konkrétních příkladů byly prezentovány hlavní odlišnosti v pojetí finančního a operativního leasingu na straně nájemců a u pronajímatelů. Byly poskytnuty užitečné návody pro řešení některých praktických otázek, které se při zpracování problematiky leasingů mohou vyskytnout. Práce napomáhá zorientovat se ve spleť legislativě nájemních vztahů a porovnává aplikaci pravidel široce respektovaných reportovacích systémů se souborem ČÚL. Závěr práce shrnuje výše uvedené rozdílné přístupy pro zachycení leasingů a poukazuje na jejich dopady do finančních výkazů i na vybrané ukazatele finanční analýzy.

Kromě rešerše literatury včetně poměrně velkého množství zahraničních zdrojů byla v práci použita metoda komparace, metoda interpretační, metoda iterace a názorné ukázky aplikace pravidel na konkrétních příkladech s explikativním komentářem.

Bylo prokázáno, že volba způsobu reportování o leasingových nájmech, je schopna ovlivnit úsudek externího uživatele, potenciálního investora, o výkonnosti podniku a jeho ekonomickém zdraví. Informace ve finančních výkazech zveřejňované na základě principu věrného a poctivého zobrazení ekonomické reality společností jsou základním předpokladem zdravých úsudků a relevantních ekonomických rozhodovacích procesů, jejichž výsledkem je účelný a transparentní kapitálový trh efektivně podporující tvorbu finančních zdrojů. Naopak zavádějící informace a jejich chybné interpretace mohou snadno vést ke stagnaci a finančním krizím.

“If you were to look back from the year 2020 to the year 2001 you would say ‘What chaos!’ and ‘What inefficient capital markets!’ People will look back and say, ‘How did those people get along then?’ It will be like we now say, ‘How did people get along without cell phones?’ When you are in the middle of it, it is always difficult. It is important just to keep on towards that end goal.”

Robert Herz, Chairman FASB

Seznam obrázků:

Obrázek 1: Koncepční rámec U.S. GAAP	6
Obrázek 2: Složky organizační struktury pro vývoj mezinárodních standardů.....	13
Obrázek 3: Schéma procesu vývoje Mezinárodních standardů finančního výkaznictví IFRS	15
Obrázek 4: IFRS jako globální standardy	16
Obrázek 5: Schéma pro identifikaci finančního a operativního leasingu dle IAS 17.....	24
Obrázek 6: Stanovení efektivní úrokové míry pomocí funkce Hledání řešení	28
Obrázek 7: Vývoj objemu leasingu členů České leasingové a finanční asociace (ČFLA) .	36
Obrázek 8: Proces identifikace leasingu v souladu s IFRS 16	47

Seznam tabulek:

Tabulka 1: Operativní leasing dle IAS 17 a povinnosti nájemce	25
Tabulka 2: Operativní leasing dle IAS A7 a povinnosti pronajímatele.....	25
Tabulka 3: Určení minimálních leasingových plateb	26
Tabulka 4: Uplatnění nákladových odpisů u nájemce.....	27
Tabulka 5: Stanovení výše úroků a amortizace závazků - 1. část	28
Tabulka 6: Stanovení výše úroků a amortizace závazků - 2. část	29
Tabulka 7: Stanovení výše úroků a amortizace závazků - 3. část	29
Tabulka 8: Nákladové úroky a snižování závazku z leasingu	30
Tabulka 9: Reportované údaje ve výkazech za období leasingu	30
Tabulka 10: Ukázka účtování o finančním leasingu u nájemce	31
Tabulka 11: Finanční leasing dle IAS 17 a povinnosti nájemce	32
Tabulka 12: Splátkový kalendář	33
Tabulka 13: Rozlišení leasingových splátek dle povinnosti pronajímatele.....	34
Tabulka 14: Finanční leasing dle IAS 17 a povinnosti pronajímatele.....	35
Tabulka 15: Pravidla ČÚL pro účtování operativního leasingu	37
Tabulka 16: Účtování operativního leasingu	37
Tabulka 17: Finanční leasing dle ČÚL v účetnictví nájemce.....	38
Tabulka 18: Pravidla ČÚL pro účtování finančního leasingu u nájemce.....	39
Tabulka 19: Finanční leasing dle ČÚL v účetnictví pronajímatele	40
Tabulka 20: Porovnání úpravy leasingů dle platných mezinárodních standardů a ČÚL	42

Literatura:

KOVANICOVÁ, Dana. *Jak porozumět světovým, evropským, českým účetním výkazům*. Praha: Polygon, 2004. ISBN 80-7273-095-9.

KRUPOVÁ, Lenka. *IFRS: Mezinárodní standardy účetního výkaznictví: [aplikace v podnikové praxi: stav k 1.1.2009]*. Praha: VOX, 2009. Účetnictví (VOX). ISBN 9788086324760.

ŽÁROVÁ, Marcela. *Regulace evropského účetnictví: aktualizované a rozšířené vydání*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2006, 184 s. Daně a účetnictví (Computer Press). ISBN 80-245-1046-4.

MLÁDEK, Robert. *Světové účetnictví: US GAAP: české účetnictví: slovníky*. Praha: Linde, 1998. Praktické příručky (Linde). ISBN 80-7201-109-x.

PRAVEEN, Naga. Introduction to IFRS. In: *Youtube* [online]. Zveřejněno 16.10.2014 [vid.2016-12-27]. Dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=mqA5KuyioLg>

CAMFFERMAN, Kees a Stephen A. ZEFF. *Financial reporting and global capital markets: a history of the International Accounting Standards Committee, 1973-2000*. New York: Oxford University Press, 2007.

DAVID ALEXANDER AND CHRISTOPHER NOBES. *Financial accounting: an international introduction*. 3. ed. Harlow [u.a.]: Financial Times/Prentice Hall, 2007. ISBN 9780273709268.

NOBES, Christopher. a R. H. PARKER. *Comparative international accounting*. 10th ed. New York: Prentice Hall/Financial Times, 2008. ISBN 9780273714767.

MEJZLÍK, Ladislav. *Koncepční rámec IFRS a US GAAP*. [prezentace on-line]. Praha: Vysoká škola ekonomická, 27.11.2010. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z URL <http://kfua.vse.cz/media/Konference/peko/2010/PEKO2010_koncepcni_ramec_Mejzlik.pdf>

WEIL, Jonathan. *How Leases Play A Shadowy Role In Accounting. Despite a Post-Enron Push, Companies Can Still Keep Big Debts Off Balance Sheets*. [on-line]. Stern School of Business at New York University: 22.10.2004. [cit. 2017-02-17]. Dostupné z URL <http://people.stern.nyu.edu/adamodar/New_Home_Page/articles/opleaseasdebt.htm>

Accounting Research BULLETINS Issued by the Committee on Accounting Procedure, American Institute of Accountants, New York, Copyright 1949, No. 38 Disclosure of Long-Term Leases in Financial Statements of Lessees. Dostupné z URL <<http://clio.lib.olemiss.edu/cdm/fullbrowser/collection/deloitte/id/9597/rv/compoundobject/cpd/9600>>

DELOITTE. *IFRS in your Pocket 2011* [publikace on-line]. London: Deloitte, 2011–. [cit. 2015–12–20]. Dostupné z URL <<https://www.iasplus.com/en/publications/czech/2015-ifs-in-your-pocket-czech>>

IASB: *International financial reporting standards as issued at 1 January 2010*. London: International Accounting Standards Board, c2010. ISBN 9781907026614.

DELOITTE. *Use of IFRS by jurisdiction*. [on-line]. London: Deloitte Global Services Limited, © 2017–. [cit. 2017–03–25]. Dostupné z URL <<https://www.iasplus.com/en/resources/ifrs-topics/use-of-ifs>>

U.S. SECURITIES AND EXCHANGE COMMISSION. *About the SEC*. [on-line]. U.S. SEC 2016. Modified: November 22, 2016. [cit. 2016–12–21]. Dostupné z URL <<https://www.sec.gov/about.shtml>>

MÜLLEROVÁ, Libuše. *Proces tvorby US GAAP (jako inspirace pro tvorbu českých účetních standardů)*. Vědecký časopis Vysoké školy ekonomické v Praze. [on-line]. Acta Oeconomica Pragensia 1/2004. [cit. 2017–02–24]. DOI: <https://doi.org/10.18267/j.aop.240>

JÍLEK, Josef a Jitka SVOBODOVÁ: *Regulace evropského účetnictví*. Vyd.1. Praha: Oeconomica, 2006, 184 s. ISBN 80-245-1046-4.

MFČR. *Úplné znění zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, s vyznačením změn*. [on-line]. Praha, 24. 6. 2016. [cit. 2017–03–25]. Dostupné z URL <<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/ucetnictvi-a-ucetnictvi-statu/ucetni-reforma-verejnych-financi-ucetnic/pravni-predpisy/platna-legislativa-zakony/2016/zakony-pro-rok-2016-pro-ucetnictvi-statu-25444>>

PEŠTUKA, Jaroslav. *České účetní standardy: české účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb. a vyhlášky č. 504/2002 Sb.: komentář: doporučený účtový rozvrh*. Praha: Eurounion, 2007. ISBN 80-7317-057-4.

GOLA, Petr. *Kdo sestavuje účetní výkazy dle IFRS nebo US GAAP?* [on-line]. Praha: Finance.cz, 18.12.2009. [cit. 2016–12–21]. Dostupné z URL <<http://firmy.finance.cz/zpravy/finance/245538-kdo-sestavuje-ucetni-vykazy-dle-ifs-nebo-us-gaap/>>

FASB. *ASU 2016-02 LEASES (TOPIC 842). Overview*. [on-line]. Financial Accounting Standards Board USA, 2016–. [cit. 2017–03–23]. Dostupné z URL <http://www.fasb.org/cs/ContentServer?c=FASBContent_C&pagename=FASB%2FFASBContent_C%2FCompletedProjectPage&cid=1176167904031>

DVOŘÁKOVÁ, Dana. *Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS*. Aktualiz. a rozš. vyd. Brno: BizBooks, 2014. Daně a účetnictví (BizBooks). ISBN 978-80-265-0149-7.

BOHUŠOVÁ, Hana. *Harmonizace účetnictví a aplikace IAS/IFRS: vybrané IAS/IFRS v podmínkách českých podniků*. Praha: ASPI, 2008. ISBN 9788073573669.

VÁŠEK, Libor. *Enhancement of IFRS by new standards. Rozšíření IFRS o nová pravidla*. [on-line]. Praha: LVC s.r.o., 2011–. Článek byl zpracován jako jeden z výstupů výzkumného záměru „Rozvoj finanční a účetní teorie a její aplikace v praxi z interdisciplinárního hlediska“ registrační číslo MSM, RP 6138439903. [cit. 2017–04–07]. Dostupné z URL <<http://www.lvc.cz/informacni-zdroje-ifrs/rozsireni-ifrs-o-nova-pravidla/>>

ŠRÁMKOVÁ, Alice, Martina KŘIVÁNKOVÁ a Helena VOJÁČKOVÁ. *Mezinárodní standardy účetního výkaznictví: IAS/IFRS: praktické aplikace: aktualizované vydání pro účetní období*. Praha: Institut Svazu účetních, 2004. ISBN 8086716090.

SEDLÁČEK, P. *Analýza dopadů nových pravidel IFRS / US GAAP pro leasingy*. Praha, 2016. 90 s. Diplomová práce na Fakultě financí a účetnictví Vysoké školy ekonomické na katedře finančního účetnictví a auditingu. Vedoucí diplomové práce Libor Vašek.

KRUPOVÁ, Lenka. *Dlouhodobý majetek podle IFRS – praktikum. Leasing podle IAS 17 (klasifikace leasingové smlouvy)*. [on-line]. Praha: Účetnictví v praxi 2011/1, 10.1.2011–. [cit. 2017–03–22]. Dostupné z URL <<http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d29047v36246p1-dlouhodoby-majetek-podle-ifrs-praktikum/>>

KPMG. *International Financial Reporting Standards. Views on financial reporting revolution*. [on-line]. KPMG, 2006. [cit. 2017–04–15]. Dostupné z URL <<https://image.slidesharecdn.com/majordifferencesbetweenusgaapandifrsupdated-1254168781696-phppapp01/95/major-differences-between-us-gaap-and-ifrs-8-728.jpg?cb=1254150981>>

HINKE, Jana. *Účetní systém IAS/IFRS: [charakteristika účetního systému]*. Praha: Kernberg, 2007. Management praxe (Kernberg). ISBN 9788090396227.

DELOITTE. *IFRSs and US GAAP. A pocket comparison*. [An IAS Plus guide on-line]. London: Deloitte Touche Tohmatsu, March 2007–. [cit. 2015–12–20]. Dostupné z URL <<https://www.iasplus.com/en/binary/dttdpubs/0703ifrsusgaap.pdf>>

DELOITTE. *IFRS do kapsy 2015: Průvodce mezinárodními standardy účetního výkaznictví*. [publikace on-line]. Deloitte Česká republika, 2015–. [cit. 2017–03–23]. Dostupné z URL <<https://www.iasplus.com/en/publications/czech/2015-ifrs-in-your-pocket-czech>>

Příloha:

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Akademický rok: 2015/2016

Studijní program: Ekonomika a management
Forma: Kombinovaná
Obor/komb.: Finanční management - anglický jazyk (fm-k-a)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
Zdobnická Jana	Lukavice 137, Lukavice	I14862

TÉMA ČESKY:

Porovnání úpravy a praxe českého účetnictví s mezinárodními standardy a direktivami

TÉMA ANGLICKY:

Comparison of Czech accounting legislation and practices with international accounting standards and directives

VEDOUCÍ PRÁCE:

Ing. Libuše Svobodová, Ph.D. - KE

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Cílem práce je provést komparaci rozdílů v oblasti leasingu ve finančním výkaznictví dle České účetní legislativy a dle mezinárodních standardů.

Osnova:

1. Úvod
2. Vývoj mezinárodní harmonizace účetního výkaznictví
3. Hlavní linie a proces tvorby standardů
4. Komparace vykazování leasingu dle IAS/US GAAP a ČÚS
5. Tendence ve vývoji nového IFRS standardu pro oblast leasingu
6. Shrnutí
7. Závěr

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

- [1] International financial reporting standards as issued at 1 January 2010. London: International Accounting Standards Board, c2010, 3v. ISBN 1907026622.
- [2] International financial reporting standard for small and medium-sized entities (IFRS for SMEs). London: International Accounting Standards Board, c2009, 230 s. ISBN 978-1-907026-17-1.
- [3] BATALA, D., KUČEROVÁ, M. Srovnání vykazování leasingu podle mezinárodních standardů účetního výkaznictví a českých účetních předpisů. Auditor. 2008. s 9-15. ISSN 1210-9096.
- [4] BARTŮŇKOVÁ, L. Would the Implementation of IFRS for SMEs Influence Financial Statements of Czech Businesses. [CD-ROM]. In PEFnet 2011: European Scientific Conference of Ph.D. Students. ISBN 978-80-7157-743-0.
- [5] KRUPOVÁ, Lenka. IFRS: mezinárodní standardy účetního výkaznictví : [aplikace v podnikové praxi : stav k 1.1.2009]. Vyd. 1. Praha: VOX, 2009, iv, 804 s. Účetnictví (VOX). ISBN 978-80-86324-76-0.

Podpis studenta:

Datum:

15.10.2015

Podpis vedoucího práce:

Datum:

16.10.2015